

Bangladesh **LÆRERVEJLEDNING**

TIL "TRÆKFUGLEN"

UDENRIGSMINISTERIET
Danida

Oversigt over alle årets film

Find dem i Filmbanken i lærer-universet på 2019.u-landskalender.dk

FILM FRA DANIDA

Velkommen til Bangladesh (09:43)

En god film at indlede hele jeres periode med. I får en introduktion til Bangladesh, der ligger i Sydasien. I får et indtryk af børnelivet både i byen og på landet – og af den fattigdom, som millioner af bangladeshere lever under. Men der er også fremgang og håb forude.

Mød Kenneth Bøgh Andersen (02:27)

Forfatteren Kenneth Bøgh Andersen introducerer årets historie, 'Trækfuglen'. Han fortæller også om sit indtryk af Dhaka og om de børn, han mødte på sin rejse til Bangladesh.

Megabyen Dhaka (04:10)

Med 20 millioner indbyggere er Bangladeshs hovedstad et mylder af mennesker og trafik. Tag med til Dhaka og få et indtryk af den travle havn, bazaren og hinduernes kvarter i den gamle bydel.

Liv og leg i slummen (03:49)

De fattigste i Dhaka bor i byens mange slumområder. Her lever børnene et liv, der er meget anderledes end danske børns. Nogle går i skole, andre arbejder. Men de kan også lide at lege.

Flodernes land (04:14)

Tag med til Bangladeshs frugtbare, sydlige delta, der munder ud i Den Bengalske Bugt. Her kommer I på besøg i en fiskerlandsby og ser, hvordan folk tjener til dagen og vejen.

Rickshaw (2:25)

I Dhaka er de farverige rickshaws en fast del af den kaotiske trafik. Besøg de små værksteder, hvor cykeltaxierne bliver udsmykket, og find ud af, hvordan det er at være "walla", som førerne kaldes.

Tæl til 10 på bangla (00:19)

Rima og Mohammad viser, hvordan man tæller til 10 på bangla.

Hvad hedder tingene på bangla?

(01:33)

Rima og Mohammad fortæller, hvad forskellige ting hedder på bangla.

Hvordan siger man det på bangla?

(00:26)

"Jeg hedder..." og "Hvordan har du det?". Lær, hvordan man siger det på bangla.

FILM FRA PLANBØRNEFONDEN

Her får I et fint indblik i tre børns liv og hverdag – i tre forskellige miljøer i Bangladesh. De små film kan ses alene, men er også en del af miniforløbet 'Kom tæt på Dhakas børn' (se side 43).

Plus tre fine intro-film med Bubber!

Lær Minu at kende (6 x 1-2 min.)

Pigen Minu bor med sin storesøster i slumområdet Match Colony ('Tændstikbyen') i Dhaka, hvor også fortællingen 'Trækfuglen' foregår. Vi møder bl.a. hendes storesøster, hendes veninde, den lokale bazar, skolen – og Bollywood-dans.

- *Hjemme hos Minu*
- *Minu viser rundt*
- *Minu er i skole*
- *Minu danser*
- *Minu leger Bro-bro-brille*
- *Minu viser en klappeleg*

Lær Jummon at kende (7 x 1-2 min.)

11-årige Jummon bor også i et slum-område i Dhaka. I møder hans forældre og søskende derhjemme, I kommer med på hans arbejde, hvor han laver kogeplader, men I ser også flere af de lege, han godt kan lide sammen med vennerne.

- *Hjemme hos Jummon*
- *Jummon på arbejde*
- *Jummon flyver drage*
- *Jummon spiller cricket*
- *Leg med snor*
- *Hjæmmelavet legetøjspistol*

Lær Priyanka at kende (6 x 1-2 min.)

Priyanka er 10 år, og hun bor i en helt

anden og mere velhavende del af Dhaka. I kommer med hjem i den store lejlighed med både køkken, bad og altan, I ser hendes værelse og kommer med i skolen, som hun bliver kørt til af familiens chauffør.

- *Hjemme hos Priyanka*
- *Priyanka leger*
- *Priyanka i skole*
- *Priyankas digt*
- *Priyanka synger*
- *Priyanka tæller til 10*

Bubbers skolemission (3 x 5 min.)

Børnene i Dhaka skal blive i skolen, men hvordan? Tag med Bubber til vilde Dhaka, hvor han undersøger, hvad årets u-landskalenderprojekt går ud på, og hvad pengene går til. I tre film møder han børnene, deres forældre og skolelærerne for at finde ud af, hvorfor så mange børn må gå ud af skolen før tid.

FILM FRA DR

Fire af børnene fra DR Ultras populære serie "Klassen" er taget til Bangladesh: Melina, Salomon, Elias og Caroline. De besøger både storbyen Dhaka og kommer ud på landet. Her skal de prøve en række udfordringer – som for de lokale unge er ganske dagligdags.

Program 1 (ca. 15 min.)

Melina og Salomon skal se, hvem der er bedst til at lave mad under meget primitive forhold. Vi skal også en tur i slummen. Her skal Elias og Caroline se, der hvem klarer sig bedst i cricket.

Program 2 (ca. 15 min.)

Hvordan sælger man grøntsager på gaden? Og hvem er bedst? Det skal Elias og Caroline finde ud af. Imens er Melina og Salomon hoppet i vandet med nogle fiskere – hvem fanger først en fisk?

Program 3 (ca. 15 min.)

Elias og Caroline besøger en systue – og finder ud af, hvem der er bedst til at sy på

tid. Melina og Salomon er taget på landet. Her skal de også dyste – en stribe lokale dyr skal fanges med hænderne!

Program 4 (ca. 15 min.)

Elias og Caroline skal dyste i at spise traditionel frokost i hovedstaden Dhaka – uden kniv og gaffel. Melina og Salomon besøger en skole – og de skal lære at tale bangla!

Program 5 (ca. 15 min.)

I dag kommer Melina og Salomon på en hård prøve: de skal hjælpe med at høste ris. Elias og Caroline skal også dyste. Iklædt smukt lokalt tøj skal de se, hvem der er bedst til at danse på bengalsk manér.

Program 6 (ca. 15 min.)

Når man skal spise kylling i slummen i Dhaka, skal man selv plukke den for fjer. Mon Elias eller Caroline klarer det bedst? Salomon og Melina har også en dyst, der kræver fingersnilde: Hvem bygger først en drage og får den op i luften?

YouTube-film (7 x 5 min.)

Syv minifilm, hvor børnene fra Klassen får ekstra udfordringer:

- *Bingo på en togstation – hvem er hurtigst og mest vågen i mylderet?*
- *Vandmelon er en svær størrelse at høste – hvem klarer sig bedst?*
- *På et lokalt marked skal de se, hvem der kan købe flest søde sager. Hvem er bedst til at "prutte" om prisen?*
- *Folk kører i rickshaws overalt i Bangladesh – men hvem af de to danske børn klarer sig bedst?*
- *Ungerne møder anføreren for fodboldlandsholdet, Jamal Bhuyan. Han har en stor overraskelse til danskerne.*
- *Danskerne prøver at bo vidt forskellige steder i Bangladesh – en roomtour viser forskellen.*
- *Kolort er ikke bare kolort – det bliver også brugt som brændsel. Den varme lort skal smøres på pinde – hvem er bedst til det?*

TRÆKFUGLEN

LÆRERVEJLEDNING

Af: Michael Larsen og Christian Vaabensted

Foto: Jeppe Gudmundsen-Holmgreen

Design og Layout: Morten Bak

Redaktion: Christian Vaabensted

Velkommen til Bangladesh – flodernes land

Bangladesh ligger i Sydasiens og grænser op imod Indien både mod nord, øst og vest. I sydøst grænser landet op til Myanmar, det tidligere Burma. Landskabet i Bangladesh er skabt af de store floder, Ganges, Brahmaputra og Meghna, der møder hinanden i Bangladeshs sydlige delta og løber ud i Den Bengalske Bugt.

Bangladesh har gennem de sidste par årtier gjort store fremskridt på mange områder, men der er også stadig massive problemer, som skal håndteres i flodernes land.

Bangladesh er et af de tættest befolkede lande i verden. Overalt, hvor man færdes, er der mennesker. Masser af mennesker. Landet er kun lidt over tre gange større end Danmark. Til gengæld bor der over 168 millioner mennesker. Hvis Danmark

var lige så tæt befolket som Bangladesh, ville vi være over 45 millioner indbyggere i Danmark!

Lige omkring 20 millioner af bangladesherne bor i hovedstaden Dhaka. Og mange nye kommer til byen hvert eneste år. Familier på landet flytter nemlig ofte fra sted til sted for at finde noget at leve af, og til sidst ender mange af dem i et af Dhakas enorme slumområder.

Her skal de så til at starte forfra under kummerlige forhold i et lille blikskur eller under en presenning sammen med millioner af andre fattige. Jobmuligheder er der ikke mange af. Faren kan måske køre rickshaw 12-14 timer om dagen, eller familiemedlemmer kan arbejde i lige så mange timer i industrien – til meget lav løn og oftest med temmelig barske arbejdsforhold.

Pigerne i slummen er særligt udsatte. Det er dem, familierne har mindst råd til at ofre skolepenge på, og mange af dem bliver giftet bort i en alt for tidlig alder. På den måde er der færre, som familien skal forsørge.

Sådan bruger du denne bog

- I første del af lærervejledningen får du en introduktion til Bangladeshs historie, og hvad det er for et land, dine elever skal arbejde med i år. Du får også baggrund om PlanBørnefondens projekt, som pengene fra salget af Børnenes U-landskalender går til.
- I bogens anden halvdel finder du praktisk vejledning og ideer til undervisningen. Så er du godt klædt på.

Indhold

FAKTA OM BANGLADESH:

- 2** Film-oversigt
- 4** Velkommen til Bangladesh
- 6** Bangladesh før og nu
- 13** Et land i fremgang
- 17** Megabyen Dhaka
- 20** Livet i Bangladesh
- 24** Natur, geografi og klima
- 26** To besøg i Dhakas slum
- 28** Årets hjælpeprojekt
- 30** Sådan arbejder PlanBørnefonden

VEJLEDNING TIL UNDERVISNINGEN:

- 32** Lyn-overblik: Her er materialet
- 34** Intro: Så nemt bygger du et godt forløb
- 36** Grundforløbet: Velkommen til Bangladesh
- 38** Ekstra moduler til Dansk
- 40** Ekstra moduler til N/T og Matematik og Billedkunst
- 42** Ekstra moduler til Mad og Bevægelse
- 43** Miniforløb: Kom tæt på Dhakas børn
- 44** Her er fordelene ved web-værktøjerne
- 46** Trin for trin: Børnenes Egen U-landskalender
- 48** Trin for trin: Fotohistorier
- 50** Overblik: Her er alle opgavernes fagmål
- 51** FN's verdensmål

Bangladesh før og nu

Det moderne Bangladesh er stadig en ung stat, men samtidig er landet meget gammelt. Det har rødder langt tilbage i det gamle Bengalske kongedømme. Dette historiske område, Bengalen, omfattede ud over det nuværende Bangladesh også en del af det østlige Indien. Hele dette delta-område – gennemkrydset af livgivende floder og myriader af bifloder – er enormt frugtbart, og det har derfor gennem årtusinder været skueplads for krige og erobringer.

I 1200-tallet blev Bengalen erobret af styrker fra regionen omkring Afghanistan. De fik lokalbefolkningen til at konvertere fra hinduisme til islam. Mens de muslimske fyrster regerede, var Bengalen faktisk et af de rigeste områder i verden. Desuden boede hinduer, buddhister og muslimer side om side og havde en fælles identitet som bengalere. Befolkningens velstand var baseret på landbrug og en blomstrende eksport af tekstiler.

Op gennem 1600-tallet blev europæiske handelsfolk også opmærksomme på området.

Portugiserne oprettede en handelsstation i byen Chittagong i det sydlige Bangladesh. Senere kom briterne til. De slog sig ned i Calcutta (der nu ligger i Indien) og opnåede efterhånden eneret på handelen med Bengalen. De købte fine bengalske stoffer billigt og sejlede dem til Europa, hvor de blev solgt med enorme profiler.

Briternes undertrykkelse

Fra midten af 1700-tallet koloniserede Storbritannien Indien – og de brugte netop Bengalen som deres udgangspunkt for erobringerne. Mod slutningen af 1700-tallet begyndte Storbritannien at udvikle sin egen tekstilindustri. Derfor lagde man en høj told på de håndvævede stoffer fra Bengalen, så de blev for dyre at købe i Europa. Stofferne blev umulige at eksportere, og Bengalens vævere blev arbejdsløse. I årene omkring 1770 opstod der derfor en forfærdelig hungersnød i Bengalen, hvor ikke mindre end 10 millioner mennesker døde af sult.

Op gennem første halvdel af 1900-tallet voksede utilfredsheden med det britiske styre over hele Indien. Hungersnød og fattigdom var dagligdagen for de store masser, mens en lille rig overklasse af indere og englændere levede i ufattelig rigdom. Hinduer og muslimer var lige ivrige for at få briterne ud af landet.

Indiens frihedshelt, Mahatma Gandhi, arbejdede på at opnå selvstændighed med fredelige midler. Han ønskede et selvstændigt Indien, hvor hinduer og muslimer kunne leve i fredelig sameksistens, men sådan skulle det ikke gå.

Indien bliver delt i to – eller tre

Det hinduistiske Kongresparti støttede tanken om et samlet Indien, mens Den Muslimske Liga krævede en islamisk stat for det muslimske mindretal. Snart opstod der blodige uroligheder mellem de to befolkningsgrupper.

Inden briterne opgav overherredømmet over Indien i 1947, opfyldte de kravene fra Den Muslim-

Flere europæiske lande har gennem tiden været til stede i det bengalske område, der har været meget rigt. Her er det en hollandsk handelsstation i Hooghly nord for Kolkata, det tidligere Calcutta, i den indiske delstat Vestbengalen. (Maleri af Hendrik van Schuylenbergh, ca. 1620-1689).

Tekstilindustrien er i dag den stærkeste vækstmotor i Bangladesh. Landet producerer tøj i meget store mængder – til hele verden. I mange år har industrien været præget af lange arbejdstider, farlige arbejdsforhold og meget lave lønninger. Men forholdene bliver langsomt bedre nu. Der findes også stadig små, traditionelle væverier som dette ude i landdistrikterne.

Modersmålsdagen fejres hvert år 21. februar med højtideligheder og nedlæggelse af blomsterkranse.

ske Liga og delte landet. De områder, hvor der boede flest muslimer, blev til Pakistan. Resten blev til det nuværende Indien. Pakistan kom til at bestå af to landområder, der lå helt adskilt på hver sin side af den indiske halvø. Det nuværende Pakistan var dengang Vestpakistan og det nuværende Bangladesh var Østpakistan. Der var 1500 km mellem de to dele af landet.

Delingen betød også, at mange millioner mennesker flygtede over de nye grænser. Hinduer den ene vej, muslimer den anden.

Øst- og Vestpakistan var både samlet og delt

Det nuværende Bangladesh forblev en del af den muslimske stat Pakistan i de følgende 24 år.

Øst- og vestpakistanerne havde et fællesskab som muslimer, men derudover havde bengalerne kun meget lidt til fælles med vestpakistanerne.

De talte forskellige sprog, bangla i Østpakistan og urdu i Vestpakistan.

Østpakistanerne levede af landbrug og fiskeri, mens Vestpakistan var langt mere industrialiseret. Hele den politiske og økonomiske magt lå i Vestpakistan. Østpakistanerne var verdens største producent af jute, men det var vestpakistanerne, der forarbejdede juten og tjente på den.

Nationens fader, Sheikh Mujib, pryder pengesedlerne. Han var leder for landets første regering efter selvstændigheden.

Sproget og kampen for det er centralt for identiteten i Bangladesh: Her et monument ved universitetet i Dhaka for sprogbevægelsens martyrer, der blev dræbt under en demonstration i 1952.

Kampen for at bevare sproget

Kort tid efter selvstændigheden kom Pakistans præsident, Ali Jinna, til Dhaka. Han var leder af Den Muslimske Liga og havde stået i spidsen for frihedskampen. Han lod sig hylde ved et stort folkemøde. Jubelen slog dog om i vrede, da han kort meddelte, at Pakistan fremover kun skulle have ét officielt sprog, nemlig urdu, Vestpakistanets sprog.

Kampen for retten til at bevare sit eget sprog, bangla, blev den centrale kerne i et nyt parti, Awami-ligaen. De kæmpede for østpakistanernes ret til selvstyre og økonomisk uafhængighed, og de havde massiv opbakning fra befolkningen. Skiftende militærregeringer i Vestpakistan tog dog ikke kravene alvorligt.

Bangladeshkrigen bryder ud

Ved valget i december 1970 skete der et skred. Awami-ligaen fik næsten samtlige stemmer i Østpakistan. Og dermed opnåede partiet også det absolutte flertal i Pakistans samlede nationalforsamling. Partiets leder, Sheikh Mujib, skulle ifølge grundloven derfor være Pakistans næste præsident. Men det ville det vestpakistaniske militær ikke acceptere. De forbød det nyvalgte parlament at træde sammen og forberedte i hemmelighed et militært angreb på Østpakistan.

10 millioner bengalere flygtede til Indien efter Vestpakiens ødelæggende angreb på Bangladesh (det tidligere Østpakistan) i 1971. Det førte til, at Indien nogle måneder senere gik ind i krigen – og at Bangladesh endte med at opnå selvstændighed.

Angrebet kom om natten 25. marts 1971. De vestpakienske styrker slog hårdt ned på både soldater og civile. Tusindvis af intellektuelle og politisk aktive blev systematisk myrdet. 10 millioner bengalere flygtede til Indien, heriblandt en stor del af Awami-ligens ledere. Her dannede de en eksilregering og bad den indiske regering om militær støtte.

4. december gik 150.000 indiske soldater ind i Østpakistan, og to uger senere overgav den vestpakienske hær sig. Bangladeshkrigen, som også kaldes Den pakistanske borgerkrig eller Bangladeshs løsrivelseskrig, blev vundet, men omkostningerne var enorme. Mange hundrede tusinde mennesker døde, og millioner blev drevet på flugt. Huse og skoler lå i ruiner, veje og broer var sprængt i luften, og marker var ødelagte.

De bangla-talendes land

Lederen af Awami-ligaen, Sheikh Mujib, kom til Dhaka og dannede landets første regering.

Landet fik navnet Bangladesh, som direkte oversat betyder: De bangla-talendes land. Kampen for at bevare det sprog, der bandt folket i det bengalske delta sammen, blev noget helt centralt i den nye nations identitet. Og den stolthed af sproget mærker man tydeligt i Bangladesh.

Bangladesh var født, men udgangspunktet for den unge nation blev naturkatastrofer, håbløs fattigdom, overbefolkning og kaos. En amerikansk embedsmand kaldte dengang Bangladesh for en international "basket case" – et håbløst tilfælde.

I starten var statens forbillede Sovjet

Sheikh Mujib gjorde Bangladesh til en folkerepublik efter sovjetisk forbillede – baseret på planøkonomi, nationaliseringer og femårsplaner. Han gjorde Bangladesh til en et-partistat og sig selv til præsident med uindskrænket magt. Af frygt for militæret satte han landet i undtagelsestilstand og ansatte sin egen private hær.

Det betød også, at Mujib skaffede sig politiske fjender på både højre- og venstrefløj.

Tidligt om morgenen 15. august 1975 trængte seks officerer ind i hans villa i Dhaka. De myrdede Mujib og hele hans familie bortset fra to døtre, som var bortrejst. Den ene af disse døtre skulle senere blive sit lands statsminister.

I dag omtales Mujib i Bangladesh som Banga-bandhu, nationens ven og fader.

Militæret overtager styringen af landet

Efter en periode med flere kupforsøg samlede hærens tidligere stabschef, general Zia, militæret bag sig og tog magten. Han ændrede landets økonomiske kurs og skabte en liberalistisk økonomi, der orienterede sig mod USA og Vesten.

Økonomien kom sig dog kun langsomt, fordi befolkningen samtidig voksede med enorm hastighed. I 1977 havde Bangladesh en befolkningstilvækst på hele 2,6 pct. årligt og en befolk-

Awami-ligaens symbol er en båd, der skal symbolisere, at partiet også tager hånd om landbefolkningens interesser. Båden ses derfor stadig overalt i det offentlige rum, når der er valgkamp i Bangladesh.

Awami-ligaens magtfulde leder Hasina. Hendes parti vandt i 2018 det tredje valg i træk. Hun optræder ofte på lokale kandidaters valgplakater med et foto og en støtteerklæring.

ning på omkring 75 millioner mennesker – i dag er befolkningen fordoblet. Landet kunne ikke brødføde sig selv og måtte importere en stor del af de dagligdags fødevarer. Zia tillod visse andre partier og dannede sit eget parti, Bangladesh Nationalist Party (BNP).

I sit forsøg på at føre sit land tilbage til delvist civilt styre, fik Zia dog åbnet for en voldsom utilfredshed blandt sine modstandere. I fængslerne gjorde de politiske fanger oprør, der udrød generalstrejke, og hæren gjorde mytteri. Zia selv blev dræbt af officerer 30. maj 1981.

Ny diktator ved magten

Endnu en diktator, Mohamed Ershad, stabschef for hæren, erklærede sig nu som Bangladeshs leder. Ershad videreførte Zias linje med at balancere mellem demokrati og diktatur. Ofte blev oppositionens politikere arresteret og senere frigivet igen. Også Ershad dannede sit eget politiske parti,

Jatiya Party og udskrev valg med sig selv som præsidentkandidat. Oppositionen boykottede valget, og Ershad vandt. I 1988 gjorde han islam til statsreligion.

Ershads modstandere kom først og fremmest fra de civile politikere, studenterne og fagbevægelsen. Oppositionen krævede frie parlamentsvalg og satte magt bag deres krav via boykot af parlamentet, strejker og demonstrationer, der lammede landet i lange perioder.

To kvinder tager over

Sheikh Mujibs datter, Sheikh Hasina, var i 1981 vendt tilbage efter sit eksil i Indien. Hun stillede sig i spidsen for sin fars parti, Awami-ligaen. General Zias enke, Begum Khaleda Zia, tog på samme vis ledelsen af sin afdøde mands parti, BNP. Hvert af disse to store partier havde sin egen fagbevægelse, som de udnyttede i den politiske modstand mod styret.

Kampen for demokrati gav resultat i 1990, hvor

Ershad og militæret måtte give op. I 1991 blev der afholdt parlamentsvalg, og BNP's leder, Begum Khaleda Zia, blev valgt til statsminister. Ershad blev stillet for retten, men blev kun dømt for korruption og ulovlig våbenbesiddelse.

Mens de to kvindelige ledere stod sammen i kampen for demokratiet under Ershad, har de siden bekæmpet hinanden med alle midler. Med undtagelse af et militært støttet regime i 2007-08 har BNP og Awami-ligaen siden 1991 skiftedes til at sidde på magten. De har også skiftevis bidraget til at lamme Bangladesh i lange perioder via påstande om valgsvindler, boykot af parlamentet, politisk styrede massedemonstrationer og strejke på strejke.

I februar 2018 blev Begum Khaleda Zia fængslet i fem år for korruption, og ved det seneste valg i december 2018 opnåede Hasina og Awami-ligaen den tredje valgsejr i træk.

জয় বাংলা

আসন্ন একাদশ জাতীয় সংসদ নির্বাচন-২০১৮
বরিশাল-১ (গৌরনদী-আগৈলঝাড়া) আসনে
বাংলাদেশ আওয়ামী লীগ মনোনীত

সংসদ সদস্য
পদপ্রার্থী

আলহাজ্ব আবুল হাসানাত আবদুল্লাহ-কে

নেত্রিকায়
ভোট
দিন

প্রচারে: গৌরনদী-আগৈলঝাড়ার সর্বস্তরের জনগণ।

Et land i fremgang

På mange områder er der sket vigtige fremskridt i Bangladesh i de seneste årtier. Selv om landet stadig kæmper med meget store fattigdoms-problemer, har fremskridtene forbedret livet for millioner af bangladeshere.

F.eks. blev bengalerne i gennemsnit kun 39 år gamle i 1971 – nu i 2019 er levealderen steget til hele 70 år. Det var utænkeligt for 50 år siden.

Lige så imponerende er det, at antallet af børn per kvinde er faldet fra 7 til blot 2 i samme periode. Det er et vigtigt fremskridt i et land, hvor befolkningen førhen bare er vokset og vokset.

Økonomien er på rette kurs

Bangladesh har siden 1990'erne oplevet en stærk økonomisk udvikling. Alene i 2017 havde landet en økonomisk vækst på 7,3 %.

Traditionelt har landbruget domineret økonomien, men i dag er tekstilindustrien blevet den stærkeste motor. En anden vigtig faktor er de penge, som millioner af bangladeshere sender hjem fra deres arbejde i udlandet. Beløbet svarer til ca. 10 % af BNP (2013). Trods den økonomiske vækst har Bangladesh stadig store udfordringer. Der er behov for investeringer i bl.a. infrastruktur og flere jobs, ikke mindst til kvinder.

Tekstilindustri i vækst

Tekstilindustrien i Bangladesh er vokset voldsomt, og den står i dag for 80 % af landets eksport. På grund af de meget lave lønninger har Bangladesh

Økonomien er i fremgang i Bangladesh, og særligt i Dhaka er der en voksende middelklasse.

Mange børn i Bangladesh dropper ud af skolen og må arbejde i stedet, ofte under elendige arbejdsforhold. Her er det på en lille fabrik, der producerer billige køkkenredskaber i melaminplast.

tiltrukket tekstilproducenter fra hele verden, og dermed er der skabt mange nye arbejdspladser.

Men forholdene er stadig meget belastede i store dele af denne industri.

I 2013 kollapsede f.eks. Rana Plaza-bygningen i Dhaka. Den husede fem tekstilfabrikker, og mindst 1.132 arbejdere mistede livet. Få måneder tidligere omkom 112 tekstilarbejdere i en anden ulykke. Katastroferne viste verden bagsiden af den billige produktion i form af ekstremt lave lønninger, elendige arbejdsvilkår og et farligt arbejdsmiljø.

Efter internationalt pres indgik regeringen aftaler med udenlandske investorer og bistandspartnere om at forbedre sikkerheden på fabrikkerne, og minimumslønnen blev hævet med 75 %.

Mange børn må arbejde

Efter tragedien på Rana Plaza udføres der nu inspektioner i tekstilindustrien – både for at tilse sikkerhed og arbejdsmiljø og for at sikre mod børnearbejde. Inspektionerne fokuserer på de

store fabrikker, der handler med Vesten, men en stor del af tekstilproduktionen bliver udført hos uregistrerede underleverandører. Her er der stadig i høj grad børnearbejde. Det gælder også inden for fiskeri, landbrug, fremstilling af mursten og mange andre brancher.

Der er blevet langt færre fattige

Bangladesh har også gjort store fremskridt i bekæmpelsen af fattigdommen.

I 1991 levede næsten halvdelen af befolkningen under den internationale fattigdomsgrænse (44,2 % ifølge Verdensbanken). I 2016/17 var det tal faldet til 24,3 %.

Det er en markant forbedring. Men Bangladesh har stadig en af verdens største grupper af fattige. Sult og underernæring er stadig et stort problem. Faktisk lider en trediedel af alle børn under fem år i landet af misvækst – det er ca. 5,5 millioner børn – d.v.s. de ikke er så høje, som de burde være.

Tilsvarende positiv er udviklingen af den årlige

Der fødes færre børn pr. kvinde nu: I 1970'erne fødte kvinderne i Bangladesh i gennemsnit over seks børn hver. Det er slut nu. Siden 2011 har det tal ligget stabilt omkring 2,3 børn pr. kvinde.

Næsten alle børn starter i skole i Bangladesh, men mindre end halvdelen af dem fuldfører, hvad der svarer til en fuld folkeskole.

befolkningstilvækst. Den er faldet drastisk. Som nævnt får hver kvinde i dag kun i snit 2 børn. Men der er bare så mange børn og unge i dag i Bangladesh, at befolkningen stadig vil vokse i de kommende årtier. Man regner med, at der i 2050 vil være 230-250 millioner indbyggere i landet.

Derfor vil kampen mod fattigdom stadig være en stor udfordring i mange år frem.

Bangladesh og FN's verdensmål

Den bangladeshiske regering har sat mange initiativer i gang for at leve op til FN's 17 verdensmål inden 2030.

Ifølge statusrapporten fra 2018 er man også nået et stykke vej inden for områder som fattigdomsbekæmpelse, kvalitetsuddannelse, rent vand og sanitet, klimainsats og sundhed.

Men det halter f.eks. stadig på målet om ligestilling mellem kønnene. Blandt andet fastslår rapporten, at kvinder og piger udsættes for vold af nuværende og tidligere partnere.

Det går også den forkerte vej med Mål 10, der

handler om at få mindre ulighed i befolkningen: Den økonomiske vækst rammer skævt, og så har Bangladesh en stor udfordring i at bekæmpe den udbredte korruption.

For at komme i mål understreger rapporten, som er udarbejdet af regeringen selv, at landet blandt andet har brug for mere internationalt samarbejde og investeringer.

Skolegangen bliver kort for de fattigste

I Bangladesh begynder børn i skole, når de er seks år gamle. Grundskolen – de første fem år – er ifølge loven obligatoriske. Op mod 90 % starter da også i skolen, men mange af de fattigste børn fuldfører ikke grundskolen, fordi de skal hjælpe med at tjene til familiens overlevelse. Det gælder ikke mindst for pigerne. Samtidig er lærerne ofte dårligt uddannede. Mindre end halvdelen af de børn, som starter i skole, ender med at tage, hvad der svarer til en fuld folkeskole.

Siden 1990'erne er der i øvrigt kommet tusinder af nye 'madrasser', det vil sige koranskoler.

Der findes både offentlige koranskoler med en godkendt uddannelse og private koranskoler, der ikke er anerkendt af det offentlige.

Det skønnes, at der er ca. 54.000 skoler i Bangladesh med ca. 9,8 millioner børn. 5,2 millioner børn går i private skoler, hvor de primært lærer om islamisk religion, lov, historie og filosofi. De lærer også at skrive arabisk, urdu og persisk.

Ikke mange turister

Bangladesh har kun få turister. De kommer typisk på korte ture fra Indien, og de mest yndede mål er den store mangrove Sundarbans, hvor man kan være heldig at se den bengalske tiger. Bangladesh har andre seværdigheder i form af tempelområder og naturoplevelser, men turismen bliver bremsset af den dårlige infrastruktur og omdømmet som et af verdens fattigste lande. Terrorangrebet på caféen Holey Artisan Bakery i 2016 i Dhakas ambassadekvarter har heller ikke gjort noget godt for turismen. 20 udlændinge og to bangladeshere blev slået ihjel. Islamisk Stat tog ansvaret for drabene.

Danmark i Bangladesh

Danmark har aktivt støttet Bangladesh lige siden 1971. Det overordnede princip for Danmarks indsats har været bekæmpelse af fattigdom. Danida har primært støttet aktiviteter inden for vand og sanitet, landbrug, fiskeri og husdyr, veje i landdistrikter, menneskerettigheder og god regeringsførelse. Som direkte resultat af dansk bistand har millioner af mennesker fået adgang til rent drikkevand og bedre sanitet. Desuden har den danske bistand i høj grad bidraget til at forbedre mange småbønders levevilkår og bidraget til at udvikle nye aktiviteter, som giver marginaliserede grupper en vigtig indtægt, især kvinder.

Millioner af bønder i Bangladesh har siden 2006 deltaget i markskoler støttet af Danida. Det er en slags enkle landbrugsskoler. Disse familier har markant øget deres indkomst fra salg af afgrøder, fisk og husdyr. De kvindelige deltagere følger, de har fået større selvtilid og nyder mere respekt i familien. Kvinden på billedet er hovedforsørger i sin familie.

Verdens største flygtningelejr

De seneste år har Bangladesh også været i fokus på grund af den såkaldte Rohingya-krise.

Rohingyaerne er en etnisk minoritet i Bangladeshs naboland Myanmar. De er muslimer, og myndighederne i Myanmar ser dem som ulovlige indvandrere. Selv fastholder rohingyaerne, at de har levet i regionen i mange hundrede år. Dette har skabt en langvarig konflikt, der har ført til en brutal undertrykkelse og fordrivelse af rohingyaerne.

Siden 2017 er over 720.000 rohingyaer flygtet fra Myanmar til området Cox Bazar i Bangladesh, hvor der i forvejen boede ca. 200.000 rohingyaer i flygtningelejre.

Megabyen Dhaka

Bangladeshs hovedstad Dhaka er stor. Meget stor. Dhaka er en 'megacity'.

Det er en betegnelse, som FN giver byer med over 10 millioner indbyggere.

Da Bangladesh blev en selvstændig stat i 1971, boede der kun omkring én million indbyggere i Dhaka. I 1998 var byen vokset til cirka otte millioner. Her i 2019 er byen ved at runde de 20 millioner. Og den vokser stadig med over 500.000 nye indbyggere hvert år.

Derfor kan byen se frem til at skulle rumme hele 28 millioner mennesker i 2030.

Det er svimlende tal, og når man har besøgt Dhaka, kan det være meget svært at forestille sig, hvordan der skal blive plads til så mange flere

mennesker i en by, der i forvejen har mange flere indbyggere, end dens infrastruktur kan klare.

Den er både for stor i forhold til antallet af boliger, vejnettets kapacitet, adgangen til rent drikkevand og affaldshåndteringen.

Trafikken og luftforureningen er massiv

Med den generelle økonomiske vækst er der opstået en middelklasse i Dhaka, og en bil er noget af det første, mange anskaffer sig, når de får lidt økonomisk råderum.

Derfor er byen nu helt bogstavelig talt proppet med personbiler. Myriader af biler, der med hornet i bund presser sig igennem trafikken, mens de kæmper om pladsen med andre horder af bulede og skrammede bybusser, motorcykler, rickshaws og de små, grønne CNG'er (Compressed Natural Gas vehicles).

Så tæt er trafikken overalt, at det tager timer at komme fra den ene del af byen til den anden.

Dhaka er også en af verdens mest forurenede byer. Luftforureningen skyldes primært den vold-

somme byggeaktivitet og industriens (ikke mindst de mange murstensfabrikkers) skorstensrøg, der sender skadelige partikler ind over byen.

I lange perioder svinger luftkvaliteten fra 'usund' over 'meget usund' til 'farlig' på den internationale skala for luftkvalitet. Verdensbanken vurderer, at trafikpropperne i Dhaka medfører et tab på 3,2 millioner arbejdstimer. Om dagen.

Rickshaws – det er cykeltaxiernes by

Den billigste, hurtigste og mest miljøvenlige måde at komme rundt i Dhaka på er at hyre en rickshaw. Dem er der også mange af.

En rapport fra 2017 fra Bangladesh University of Engineering and Technology anslår, at der kører over én million af de psykedelisk farvestrålende cykeltaxier rundt i gaderne i Dhaka. Kun 79.000 af dem har dog en lovlig licens udstedt af myndighederne. At blive walla, dvs. rickshaw-fører, er en af de få jobmuligheder for byens fattigste familier. Mændene lejer cykeltaxierne for en halv eller en hel dag, og de kan med en

Der er altid travlt i Dhakas havn Sadarghat. Om morgenen kommer de handlende fra bazaren for at købe frugt og grønt. Senere kommer alle passagererne til de store flodfærger.

Farvestrålende rickshaws i hundredtusindvis kører rundt med passagerer i Dhakas trafik. Man tjener ikke meget som rickshawfører, men det er trods alt en indkomst.

Old Dhaka er kendt for sine smalle og labyrintiske bazargader. Der opstår ofte brand i denne gamle bydel, og det er næsten umuligt for brandslukningskøretøjer at komme frem.

Dhakas fattige befolkning bor i byens mange slumområder, hvor folk er stuvet sammen på meget lidt plads. Slumkvartererne er ret forskellige – nogle er meget barske.

arbejdsdag på 12 timer tjene, hvad der svarer til 70 danske kroner.

Labyrinten i den gamle by

Ét sted i Dhaka er der næsten ingen biltrafik. Det er i byens gamle markedskvarter Old Dhaka, der består af en labyrint af smalle gader og gyder.

Også her er der mennesker overalt. De trange butikker sælger mad, tekstiler, bøger, tasker og meget, meget andet.

I hinduernes kvarter er der også mulighed for at købe billeder og figurer af religionens mange forskellige guder. Og i de mørke baggårde holder sy-værkstederne til, hvor der ofte arbejder og bor børn, som f.eks. laver skoletasker og lædervarer.

Dhakas travle havn vrirler med både

Arbejdende børn finder man også på Dhakas havn, Sadarghat. Den er en oplevelse.

Helt fra tidlig morgen er der hektisk aktivitet overalt i havnen. Store fragtskibe, færger og små træbåde sejler på kryds og tværs.

Og inde på havnemarkedet holdes auktioner over partier af bananer, kokosnødder og andet frugt og grønt, som bagefter fragtes ud til byens mange bazarer på små lastbiler, rickshaws og cykel-ladvogne.

Helt nede ved vandet samler og sorterer grupper af drenge plastik, som kan sælges til genbrug.

Det er også her fra Sadarghat, at man kan tage med de tre-etagers flodfærger, kaldet launches, der ligger side om side ved kajen.

Færgerne lægger fra kaj hele dagen, men særligt om aftenen er der et mylder af passagerer, som slår sig ned på færgernes åbne dæk med mad og tæpper. De er typisk på vej til byer i Bangladeshs sydlige delta og gør sig klar til nat-sejladser ned ad floderne.

Millioner bor i slum

Ingen kan give et eksakt tal på, hvor mange af Dhakas indbyggere der bor i byens utallige slumområder.

Nogle kilder siger tre millioner. Andre sætter tallet til det tredobbelte. Det er så mange, at man næsten ikke kan fatte det, når man selv har set, hvordan forholdene i slummen er.

Nogle af områderne er kontrolleret af myndighederne og huser offentligt ansatte, som befinder sig på de nederste trin i det offentlige job-hierarki. Det kan være gadefejere eller rengøringsfolk.

Andre slumbebyggelser er opstået omkring større fabrikker, langs jernbanelegemer eller på en tomt, som storbyen med tiden er vokset rundt om.

Disse uformelle områder er en torn i øjet på bygherrer og myndigheder, og det sker ofte, at et antal huse eller et område bliver ryddet, uden at beboerne får tilbudt genhusning.

Livet i Bangladesh

Samfundet er i dag overvejende muslimsk

83 procent af Bangladeshs befolkning er muslimer (helt overvejende sunni), 16 procent er hinduer, mens resten er buddhister eller kristne. Landet er præget af konservativ islam. Sunni-muslimske fundamentalister har vundet frem i de seneste årtier, og de har begået vold, overgreb og drab på hinduer, shia-muslimer og andre grupper, som de anser for fjender af deres egen variant af islam.

Befolkningen er bengalere og stammefolk

98 procent af Bangladeshs befolkning er etniske bengalere.

De resterende udgøres af stammefolk, som holder til i Chittagong Hills på grænsen mellem Bangladesh og de østlige nabostater.

Organisationen IWGIA, der har fokus på oprindelige folk, vurderer, at der findes mere end 54 oprindelige stammefolk i Bangladesh, som taler mindst 35 sprog.

Bangladeshs regering anerkender imidlertid ikke disse minoriteter og deres ret til jordbesiddelser, hvilket i 20 år gav anledning til uro, guerilla-aktiviteter og gidseltagninger.

Regeringen underskrev i 1997 en fredsaftale med stammefolkene i Chittagong Hills, men mili-

Street food er er populært i Dhaka. F.eks. linsereften dhal med ris og brød, risretten biryani og et væld af dybstegte lækkerier.

tæret er stadig til stede i området, og man rådes til ikke at rejse derhen.

Smag den stærke fingermad

Ris, fisk og grøntsager er grundstammen i bangladeshisk madlavning. Ofte vil du også få en dhal (linsesuppe), en stærk curry, pickles og fladbrød til.

Og så har bangladesherne en forkærlighed for bharta, mosede grøntsager blandet med for eksempel grøn chili, skalotteløg og sennepsolie.

Den bengalske femkrydderiblanding Panch Phoron består af tørristede nigellafrø, bukkehornsfrø, sennepskorn, fennikel og spidskommen.

En klassisk gæste- og bryllupsret er Kachchi biryani, der ud over ris består af marineret kød, kartofler, æg og krydderier.

Traditionelle drikke er te, frisk kokosvand, rørsukker-juice og lemonaden lebur sharbat.

Fredag er helligdag. Mændene går hen i moskéen, og hvis der ikke er plads, kan fredagsbønnen sagtens foregå på gaden i stedet.

Cricket er den mest populære sport, og de fleste drenge spiller selv med bat og bold overalt, hvor der er plads.

Kabaddi er nationalsporten. Det er en slags fangeleg med to hold. I dag praktiseres kabaddi mest ude på landet.

Det smukke tøj: Sarierne kan købes i et væld af farver og kvaliteter.

Bangladesherne spiser helst med fingrene, men altid med højre hånd, da den venstre ses som uren.

Sproget er befolkningens stolthed

Bengali eller Bangla, som det også kaldes, er det officielle sprog og en vigtig del af Bangladeshs historie og befolkningens selvforståelse.

21. februar er Modersmålsdag i Bangladesh. På denne dag samles folk over hele landet ved mindesmærket Shaheed Minar (martyrenes monument) og mindes eleverne fra sprogbevægelsen, som i 1952 blev dræbt under en demonstration med krav om anerkendelse af bengali som nationalsprog i Østpakistan.

Det officielle monument står i Dhaka, men de fleste byer og landsbyer har mindre kopier af det.

I 1999 gjorde UNESCO også denne dag til International Modersmålsdag. Engelsk tales kun meget lidt uden for de større byer, men er igen blevet et obligatorisk fag på alle skoler.

Det mest populære sport: Cricket og Kabaddi

Cricket er den mest populære sport i Bangladesh,

ligesom i andre lande, hvor der har været britisk tilstedeværelse. I 1999 var Bangladeshs cricketlandshold for mænd en del af Cricket World Cup, og i 2000 opnåede holdet såkaldt teststatus, hvilket er en ære i international cricket.

Det er kun film fra Indien eller Bangladesh, der kan konkurrere med cricketkampene på tv.

Drengene spiller også cricket, hvor de kan finde bare en smule plads på gader og pladser. Selv i gyderne i slumområderne kan man opleve drenge øve sig i at kaste med og slå til den hårde bold.

Cricket er dog ikke landets nationalsport.

Det er kabaddi, der spilles af to hold med syv deltagere på hver sin side af en bane, der måler 13 x 10 meter. Der er mange regler i kabaddi, men helt kort fortalt går det ud på, at en spiller fra det ene hold skal berøre spillere fra det andet hold fysisk uden selv af blive fanget. Og det skal ske i ét åndedrag, mens spilleren højlydt gentager "kabaddi, kabaddi, kabaddi ..."

Kabaddi er en kontaktsport, og det kan se ret voldsomt ud, når det ene hold har held med at nedlægge og overfalde 'angriberen' fra det andet

hold. Kabaddi spilles primært i landsbyerne, men siden 2004 er der blevet afholdt tre verdensmesterskaber for mænd, som alle er blevet vundet af Indien. Selvom man sjældent ser kvinder deltage i kabaddi, så har Bangladesh også et kvindelandshold, som blandt andet deltog i Asian Games.

Det smukke tøj: lungi, sari og punjabi

Den traditionelle påklædning for mænd er en lungi, et mønstret klæde, der slås rundt om hofterne og bindes i en knude fortil. Den bæres ofte med en skjorte til.

Mange mænd i de større byers middelklasse har dog lagt lungien fra sig og går mere vestligt klædt i jakke og lange bukser. Lungien ses mest på landet og i byernes fattige befolkning. Den knælange punjabi-skjorte uden krave bæres stadig af mænd, ikke mindst ved festlige lejligheder.

For kvinderne er sarien den mest udbredte. Sarien er et langt stykke stof, der kunstfærdigt vikles omkring kroppen. Der findes mange forskellige måder at bære sarien på. Hvordan sarien vikles, kan fortælle, hvor bæreren kommer fra.

Vandilijen er nationalblomsten i Bangladesh.

Valutaen i Bangladesh hedder taka. 100.000 taka hedder en lakh.

Der er flere årlige bogmesser i Dhaka, hvor den mere velstillede del af befolkningen finder masser af fagbøger, krimier, børnebøger m.m.

Plakater for både indiske film og bangladeshiske film giver kolorit i gadebilledet.

Sarierne kan både købes i helt billige bomulds-udgaver og i kostbare silkestoffer og i et væld af farver og mønstre.

Yngre kvinder foretrækker en shalwar kameez, en dragt bestående af en lang skjorte eller tunika og bukser, som snøres til ved anklerne. Mere velhavende kvinder bærer ofte mange smykker. Kvinder bærer ikke lange bukser, og hverken voksne mænd eller kvinder bærer shorts.

Flaget har dobbelt betydning

Bangladeshs nuværende flag blev officielt indviet 17. januar 1972. Den røde cirkel symboliserer solen, der står op over Bangladesh. Den røde farve står også for blodet, der blev udgydt under kampen for selvstændighed. Den grønne farve er symbol på frodighed.

Nationalsymbolerne er fra naturen

Mens den bengalske tiger er Bangladeshs nationaldyr, så er den hvidblomstrede vandlilje, kaldet Shapla, nationalblomsten. Den indgår også i landets våbenskjold.

Andre nationalsymboler er mangotræet, fisken ilish eller hilsa, durian-frugten (jackfrugt) og fuglen dayal (dayaldrossel).

Bangladeshs nationalsang er et digt skrevet af forfatteren, musikeren og maleren Rabindranath Tagore, der fik Nobelprisen i litteratur i 1913. Sangen hedder 'Amar Sonar Bangla' – 'Mit gyldne Bengalen, jeg elsker dig'. Hans foto hænger på hæderspladsen på mange restauranter i byerne.

Valuta

Valutaen hedder taka. Den deles i 100 paisa. 100 taka svarer til ca. 8 danske kroner.

Kunst og kultur

Der er en ældgammel og dybt rodfæstet tradition for poesi og litteratur i hele det bengalske område. I Bangladesh kender de fleste landets berømte forfattere, og bogmarkedet er stort.

I nogle af Dhakas bazar-områder holder boghandlerne til. Hver en stand har mindst én kopimaskine, og herfra sælges alt fra skolebøger og medicinske lærebøger over internationale

bestsellers til børnebøger. Her er det også muligt at få lavet en falsk dåbsattest eller et kørekort. En særlig boggenre er billigt producerede vestlige klassikere, der er kogt ned eller omskrevet. Fra 'Borte med blæsten' til cowboyromaner. Dhakas to store bogfestivaler er et tilløbsstykke med hundredvis af stande. Der findes også et væld af aviser på både engelsk og bangla.

Når bangladeshere mødes, kan de godt lide at synge. Sangene har ofte et nationalt eller religiøst indhold, og de er ofte lange og sørgmodige. På modersmålsdagen, der gerne fejres på skoler, er der indlagt sange i programmet, som eleverne fremfører. De akkompagneres af bengalske instrumenter som vindorgel, tabla (trommer) og fløjte.

Jatra er en folkelig teaterform, som er populær i landsbyerne. Forestillingerne er ofte akkompagneret af musik og dans. Før i tiden var stykkerne baseret på historiske og religiøse begivenheder. I dag benyttes denne teaterform ofte til at kommunikere sociale og politiske emner.

Rickshaws er gerne dekoreret med blomster, dyr og populære skuespillere.

রাসমন্ড

এনং কল্যাণী দেবী

Natur, geografi og klima

Bangladesh har et tropisk monsunklima med tre årstider. Fra juni til oktober fører monsunen store regnmængder med sig.

Bangladesh er et af de lande i verden, som får mest nedbør, over 2.500 milliliter om året. Efter regntiden blæser en tør luft ned fra indlandet og giver et køligere klima fra november til marts.

Mellem marts og juni er vejret varmt og fugtigt.

Cyklonerne skaber ødelæggelse

Varmen i regionen er med til at skabe de særlige forhold i Den Bengalske Bugt, som betyder, at der ofte opstår tropiske cykloner (en tyfon – eller kraftig orkan) som ud over voldsomme vindstyrker kan sende flere meter høje bølger ind mod land.

Cyklonerne opstår ofte mellem august og

november, men de i de senere år er de kommet tidligere og tidligere. Og de er dramatiske.

Bangladeshs frugtbare landbrugsjord er ganske flade områder, der sjældent hæver sig mere end 10 meter over havet. Det betyder, at store dele af landet er sårbart over for de jævnlige oversvømmelser, der både bliver skabt af cyklonerne, af den kraftige monsunregn og af flodbølger. Ud over alle de andre ødelæggelser, flodbølgerne medfører, kan de sende saltvand ind over landbrugsjorden og vaske den frugtbare muld bort i store områder.

Det er dramatisk for landets millioner af småbønder og for fødevareproduktionen.

Problemet risikerer at blive forværret, hvis klimaforandringerne giver stigende vandstand i havet.

Særligt slemme oversvømmelser ramte Bangladesh i 1988, 1998 og i 2004, da større dele af landet blev lagt under vand, og millioner af mennesker blev hjemløse. De værste cykloner i nyere tid var i 1970, da en halv million skønnes omkommet, og i 1991, da 140.000 mennesker mistede livet.

Takket være et bedre beredskab omkom "kun" et par tusinde mennesker under en anden, voldsom cyklon i 2007. Men cyklonen hærgede store dele af landet og ødelagde landsbyer og rismarker.

Det flade landbrugsland i det frugtbare delta gennemkrydses af et netværk af floder og bifloder – og mange af disse flodløb flytter på sig.

Det er også blevet et problem i et så tæt befolket land, hvor der bor småbønder, som ernærer en hel familie overalt, hvor der er en lille jordlod at dyrke.

Hver gang oversvømmelser og skiftende flodløb lægger et område øde, mister mange familier deres bolig og alt, de ejer – og der er ikke bare ny, ledig landbrugsjord, som de kan flytte sig hen på.

Bakker mod nord – mangrove mod syd

I den nordlige del af Bangladesh er terrænet mere kuperet. I nordøst løfter Sylhet-bjergene sig op i 250 meters højde. Tidligere var de bevokset med skov, men i dag dækkes de delvist af te-plantager. Den højeste top i bjergkæden er 1.200 meter over havets overflade.

Ved kysten i sydvest ligger Sundarbans, den største kystnære mangroveskov i verden. Området er nationalpark og står på FN's verdensarvliste. Her findes stadig 300-400 eksemplarer af den udrydningstruede bengalske tiger.

Fiskeri er en vigtig del af både føden og indkomsten for folk, der bor i deltaet.

Vandstanden i floderne varierer meget mellem ebbe og flod og i forhold til årstid.

To besøg i Dhakas slum

Der er ikke rindende vand i de små skure, så kvinderne vasker tøj – og børn – på den fælles vaskeplads.

City Polli – gadefejernes slumby

I de tidlige morgentimer fyldes Dhakas gader af tusindvis af offentligt ansatte gadefejere. De har lidt af en uriaspost i en by med 20 millioner indbyggere. De skal også holde offentlige toiletter rene og sørge for, at byens kloakker ikke stopper til. Det kan være temmeligt farligt, når de uden nogen form for sikkerhedsudstyr skal dykke ned i gadens oversvømmede mandehuller.

En gadefejers løn er ca. 5.000 taka om måneden – 400 danske kroner. Med ansættelsen følger en bolig, ofte et lille skur på 3 x 3 meter i et af de slumkvarterer, der er øremærket til netop gadefejerne og deres familier. Et af de slumområder hedder City Polli, og her bor der ca. 7.000 mennesker.

Et hjem i City Polli

Rundt om de trange gyder i City Polli sidder kvinder og piger på hug uden for de små skure og laver mad over bål. Og på den lille plads med vandpumpen er andre i gang med at vaske tøj, gryder og småbørn. Inde i et af skurene er der lige plads til en dobbeltseng og en måtte på gulvet, en kommode med et lille tv på og hylder med nogle få ejendele. Her bor en familie på seks: far, mor, tre børn og farmor. Toiletbesøg sker på de offentlige toiletter, der står forskellige steder i City Polli.

Cricket og gamle videospil

Der er flere skoler i City Polli, men langt fra alle børn kommer der. Mange drenge strejfer omkring og bruger tiden på at spille cricket, spille kugler eller dyste i carrom – et bopspil, hvor brikkerne sendes af sted med fingrene i stedet for med en kø.

I et af skurene er der opsat gamle videospil, hvor drengene kan betale en mønt for at spille i et par minutter. For børnene er det også populært at stille en lille bod med æggelotteri op for at tjene lidt penge. Man afleverer en mønt og trækker et nummer. Bliver dit nummer trukket ud, vinder du et æg.

Næsten alt affald har en værdi

Både metal- og plastaffald har værdi i City Polli. På hovedgaden er en dreng ved at skille elektriske pærer ad, som hans far på nærmest magisk vis reparerer, så de kan sælges igen. Længere ned ad gaden sidder en 8-årig dreng på jorden med en kniv. Hans skal befri metal fra andet materiale. Lige nu skærer han i et armlæn af hård plast, hvor der sidder en metalskinne gemt inde i midten. En ældre mand går rundt i gaderne med en kurv med løg og en stor pose. Han bytter plastflasker for løg.

Børneægteskaber og sociale medier

Som i alle andre slumområder i Dhaka er børneægteskaber udbredt i City Polli. Men her foregår det på en lidt anden måde end andre steder, hvor det typisk er forældrene, der bestemmer.

Plan (PlanBørnefondens internationale moderorganisation) har nemlig et kontor i City Polli, og gennem involverende aktiviteter med de lokale unge, er det lykkedes at nedbringe antallet af tidlige ægteskaber i dette område.

En ny udfordring er så, at flere og flere unge i Dhaka får smartphones og bruger sociale medier. Her møder de andre unge, som de kan forelske sig i. Men i det muslimske og hinduistiske Bangladesh er det ikke tilladt at have nogen omgang uden for ægteskabet. Derfor kan de flygtige relationer ende med, at de unge mødes uden for slummen og i hemmelighed ender med at gifte sig med hinanden.

Der er ikke plads til mange ejendele i de små slumboliger.

Dhaka Match Colony – slummen i industriområdet

En anden af de utallige slumområder i Dhaka hedder Match Colony. Det har fået sit navn efter en tændstikfabrik, der lå her før i tiden, og hvor folk i området arbejdede. Da den lukkede, blev folk boende i skurbyen. I dag er her andre små fabrikker, der farver tekstil og producerer køkken-tøj i melamin, is, værktøj og søm. To gange i timen buldrer toget forbi helt tæt på blikskurene.

Kenneth Bøgh Andersens fortælling 'Trækfuglen' er inspireret af børnelivet i Match Colony, og det er fotos herfra, der illustrerer historien i elevbogen.

Vader i spildevand til knæene

En stor del af dagen ligger osen fra industrien tungt over bliktagene. Mørkerødt spildevand løber i de åbne kloak-render. I monsuntiden fra maj til oktober, hvor det regner kraftigt, vader beboerne rundt til knæene i en stærkt forurenet blanding af spildevand og overløbsvand fra kloakkerne.

Under Monsunen står det snavsede vand også helt inde i blikskurene, så folk må klodse deres

sovepladser op i en meters højde. Det lille apotek, på det man med lidt god vilje kunne kalde hovedgaden, fortæller ikke overraskende, at luftvejssygdomme og hudeksem er hyppigt forekommende i Match Colony.

De udsatte piger

Pigerne i Match Colony er meget udsatte for tilnærmelser og fysiske overgreb, og de færdes ikke ude efter mørkets frembrud. I løbet af dagen holder de sig også tæt på hjemmet, hvis de ikke er henne i skolen, der ligger midt i industriområdet.

Organisationen Plan International har oprettet et særligt hus her i denne slum, et 'safe space' for pigerne. Her kan de mødes uden at blive udsat for tilnærmelser. Pigerne kan godt lide at danse til især indiske popnumre, som de afspiller fra Youtube på en smartphone.

En anden af deres yndlingsbeskæftigelser er at sidde sammen og tegne, klippe og klistre. Materialerne er hvad de lige kan finde. Yndede tegne-

motiver er fugle og natur, rene floder med fisk og hyggelige huse og haver. Scenarier, mange af dem aldrig selv har oplevet, men kun har set billeder af på nettet.

En familie i Dhaka Match Colony

En af familierne i Match Colony består af mor, far og tre døtre på henholdsvis 10, 14 og 19 år.

Faren, der selv er vokset op i Match Colony, er uden arbejde. Han forsøgte at stable en bod på benene i slummen, men da kunderne ikke betalte, når de havde fået kredit – og varelageret efter kort tid blev stjålet – måtte han opgive.

Familien lever nu af hjælp fra naboer og låner penge til det allermest nødvendige, blandt andet astmamedicin til en af døtrene. Den ældste datter blev giftet bort. Hun flyttede hen til den nye familie, men kom efter et års tid tilbage med en baby på armen efter at have været udsat for grov vold. Angiveligt fordi faren ikke kunne betale den aftalte medgift. Ingen af pigerne går i skole.

Klos op ad industriområdet: Sådan ligger slumområdet Dhaka Match Colony.

En blanding af regnvand og spildevand løber gennem gaderne. Når monsunen sætter ind, er plankerne ikke meget bevendt. Nogle dage kan beboerne gå i vand til knæene.

Årets projekt: Fra barnebrud til bogorm

PlanBørnefonden vil forhindre børnene i Dhakas slum i at droppe ud af skolen i utide ved at bekæmpe børnearbejde og børneægteskaber.

Flere børn skal være bogorme frem for at blive børnearbejdere eller barnebrude.

98 procent af alle børn i Bangladesh begynder i første klasse, selv om det er et af verdens tættest befolkede lande og samtidig et af de fattigste. Men det er kun halvdelen af børnene, der ender med at få en eksamen. Frafaldet er særlig stort i slumområderne i megabyen Dhaka.

- Under halvdelen af børnene gennemfører de syv års grundskole.
- Over halvdelen af pigerne bliver gift, før de fylder 18 år.
- En tredjedel af alle børn på 10-14 år har en arbejdsuge på op til 60 timer i farlige og nedslidende jobs.

Halvdelen bliver barnebrude

I slummen bliver flere end 50 procent af pigerne gift, før de fylder

18 år, og over en tredjedel af de 10-14-årige drenge og piger arbejder i farlige og nedslidende jobs med en arbejdsuge på op til 60 timer.

For begge grupper af slumbørn betyder det et farvel til at gå i skole. De frarøves muligheden for at skabe sig en bedre tilværelse for dem selv og kommende generationer gennem den skolegang, som er en basal menneskeret og nøglen til bæredygtig udvikling.

Skolen skal vende udviklingen

I Danmark er skolen en af vores vigtigste institutioner, og forældre er i løbende dialog med deres børns lærere ved skole-hjem-samtaler, forældremøder og skolebestyrelse. Skolen er et fællesskab, som spiller

Minu vil ikke ende som sin søster

12-årige Minu er født og opvokset i slumområdet Match Colony i Dhaka. Hendes far arbejdede på den lokale tændstikfabrik, som har givet denne slumby sit navn. Det samme gjorde hendes farfar. Faren mistede jobbet og flyttede langt væk fra familien.

Siden Minu var seks år gammel, har hendes mor været alene om at forsørge hende og hendes storesøster. Moren arbejdede blandt andet som lærer på en lille lokal skole, inden hun blev syg af kræft. Minus storesøster måtte droppe ud af skolen, og hun arbejder nu på en stålfabrik i nærheden. Hun arbejder seks dage om ugen til en månedsløn på lige under 400 kroner. Minus mor døde for kort tid siden, og de to piger bor nu alene. Minu drømmer om at få lov til at blive i skolen og få en uddannelse som lærer, så hun en dag kan under-vise andre børn i slummen.

en central rolle i dannelsen og opdragelsen af vores børn.

Sådan er det langt fra i Bangladesh – særligt i byernes slum.

Her handler det om at tjene penge nok til at forsørge familien. Mange forældre ser ikke værdien i at lade deres børn gå i skole og er ofte tvunget til at lade dem bidrage økonomisk til familien gennem børnearbejde eller ægteskab.

Når piger giftes, bliver de en del af gommens familie, og hendes forældre sparer på den måde en stor udgift. Samtidig undgår de den skam, der følger med en ugift datter. I slummen har mange forældre kun gået i skole i ganske få år, hvis de overhovedet har gået i skole.

Med Børnenes U-landskalender

2019 vil PlanBørnefonden vende udviklingen ved at styrke de lokale elev- og forældreråd samt skolebestyrelsen på den enkelte skole. Det skal ske i tæt samarbejde med undervisningsministeriet og lokale myndigheder i Dhaka.

Det styrkede samarbejde med forældrene skal øge deres forståelse for den langsigtede værdi af børns skolegang, og for at uddannelse er nøglen til økonomisk bæredygtighed for deres børn og dem selv.

Sådan fungerer projektet

Elever, forældre og lærere skal sammen med myndighederne gøre skolen til en bærende institution i lokalsamfundet og et bæredygtigt alternativ til børnearbejde og tidlige ægteskaber.

Hele processen gennemføres på 30 skoler i samarbejde med lokale myndigheder. Efter to år opsamles erfaringerne og gives videre til både Bangladeshs undervisningsministerium og andre skoler i slummen, så indsatsen fremover kan brede sig til andre skoler i og uden for slummen.

- Skolens ledelse, bestyrelse og lærere får oplæring og assistance i at sætte hele arbejdet i gang og selv drive det videre fremover.
- Forældrene involveres gennem forældreråd og aktionsgrupper, der som fortalere og hjælpere tager fat i andre forældre omkring skolen.
- Eleverne involveres i elevråd. De bliver inddraget i selv at udpege årsager til frafald i deres skole, og der bliver oprettet elevgrupper, som skal styrke pigers sikkerhed.
- 30 skoler i Dhakas slumområder er med i projektet.
- 10.000-15.000 børn ventes at gøre skolen færdig fremfor at ende i arbejde, ægteskab eller andre årsager til frafald.
- Andre skoler i Dhakas slum får en manual og et instruktionsforløb, der er baseret på de nye, lokale erfaringer, så de selv kan sætte et lignende arbejde i gang.

PlanBørnefonden om deres arbejde i Bangladesh:

Hele lokalområdet skal have glæde af indsatsen

PlanBørnefonden har lang erfaring med at arbejde i Bangladesh. Indsatsen sigter på at forbedre børns vilkår med projekter, der både gavner børnene selv og bidrager til at løfte hele lokalsamfundet omkring dem. Et vigtigt fundament er danske sponsorer, der løbende kan følge børnenes liv og fremskridt. Her fortæller PlanBørnefonden selv om idéen bag deres måde at arbejde på

Fra den fjerneste rismark i nord til floddeltaet i syd, flygtningelejrene mod øst og ind i Dhakas hårdeste slum arbejder PlanBørnefonden for at skabe en bedre fremtid for udsatte børn og unge i Bangladesh. Plan har siden 1994 arbejdet i de mest udsatte områder for at sikre rettigheder, udvikling og en bedre fremtid for både piger og drenge.

Indsatsen hjælper både børnene og hele lokalsamfundet

Vi sørger blandt andet for, at børnene får en bedre start på livet. Vi støtter vuggestuer og børnehaver, og vi underviser personalet i at sikre børnenes pædagogiske og motoriske udvikling. Forældrene får også viden om små børns primære behov, om hygiejne og om barnets udvikling. Sammen med lokale organisationer opretter vi også sundhedsklinikker, så børnene bliver vaccineret og tilset, når de er syge.

I særligt udsatte områder, hvor vold, kriminalitet og misbrug er udbredt, administrerer vi trygge

væresteder for børn, hvor de kan lege og få undervisning i fred og ro. Det gør vi ofte i samarbejde med lokale organisationer, der har lang erfaring med at arbejde i områderne.

Den største del af midlerne til vores arbejde kommer fra vores danske sponsorer, som løbende får mulighed for at følge med i et bestemt barns liv og fremskridt.

Sponsorernes bidrag går til langsigtede udviklingsprojekter til gavn for hele barnets lokalområde.

Projekterne foregår i et tæt samarbejde med både børnene selv, med deres familier, lokalsamfundet og myndighederne. For på den måde kan indsatsen gøres langsigtet og bæredygtig – og den gavner både de børn, som de danske sponsorer følger, deres familie og hele lokalsamfundet omkring dem.

Indsatsen skal være bæredygtig

Målet med vores indsats er, at vi en dag kan trække os ud af områderne, og at de lokale myndigheder selv driver arbejdet videre, varetager borgernes behov og respekterer deres rettigheder.

Derfor ansætter vi lokal arbejdskraft i de lande, vi arbejder i. Og derfor er en vigtig del af arbejdet også at oplyse børn og unge om deres rettigheder og undervise dem i, hvordan de kan holde myndighederne ansvarlige.

Børn og unge har ret til mere, end de tror

28 procent af befolkningen i Bangladesh er under 14 år. Det er 46 millioner mennesker. Denne nye genera-

Piger er særligt udsatte: PlanBørnefonden har et særligt fokus på at sikre pigers ret til skolegang og retten til at bestemme over egen krop.

tion kan gøre noget ved fattigdommen og uligheden i landet.

Men i slummen i Dhaka ved de fleste ikke, at de har rettigheder, og hvordan de kræver dem.

Derfor arbejder vi målrettet med de unge i slummen. De lærer at dokumentere uretfærdighederne med kamera og blok, og de lærer, hvordan de henvender sig til myndighederne på en måde, så der bliver lyttet til dem. Det kan f.eks. handle om at sikre toiletter, skolevæsen, politi og andre af de basale services, som mangler i slummen.

Ud af børneægteskabets lænker

I Bangladesh er det ulovligt at blive gift, inden man fylder 18 år. Alligevel bliver 60 procent af pigerne gift bort, inden de er voksne. De frarøves muligheden for at få en uddannelse og dermed chancen for at kæmpe sig ud af fattigdom.

Børneægteskaber er en udbredt tradition i Bangladesh, og den er

svær at bryde. Når en pige bliver gift, bliver hun en del af gommens familie, og hendes forældre har ikke længere forsørgerpligten. Samtidig undgår forældrene den skam, der følger med at have en ugift datter. Frivillige ungdomsgrupper, som støttes af PlanBørnefonden, arbejder målrettet med forældre og myndigheder for at stoppe børneægteskaberne.

Flere af de unge har selv været tæt på at blive gift bort. Nu arbejder de for at hjælpe andre. Når de unge i gruppen hører, at en ung pige skal giftes, mødes de for at beslutte, hvad de kan gøre for at stoppe ægteskabet. Dernæst går de til pigens forældre og fortæller dem, hvad lovgivningen siger om børneægteskaber i Bangladesh. De fortæller også om det kæmpe økonomiske potentiale, hvis pigen i stedet bliver i skolen:

Ifølge Verdensbanken stiger en piges livsindkomst med 10 % for hvert år, hun bliver i skolen.

PlanBørnefonden

PlanBørnefonden er en del af Plan International, som er en af verdens ældste og største organisationer med fokus på børn og unges rettigheder og ligestilling mellem piger og drenge. Vi er til stede i flere end 75 lande. Globalt sikrer mere end 1,2 millioner sponsorer, at vi i 2018 nåede ud til mere end 34 millioner børn.

Overblik over alle materialets muligheder

Årets to bøger

- elevbogen og lærervejledningen

Elevbogen rummer mange elementer, der kan bruges i elevernes arbejde med alle materialets fagopgaver. Først og fremmest Kenneth Bøgh Andersens fortælling 'Trækfuglen'. Men der er også tre (lidt grumme) læselet-eventyr og en masse faktatekster i form af ordforklaringer, billedtekster og faktasider. Bogen er rigt illustreret med fotos og tegninger. Elevbogens fortællinger findes også på hjemmesiden som lydbøger og som skærmbøger med oplæsning til de læsesvage.

Lærervejledningen rummer alt, hvad du har brug for til at forberede et kort eller langt forløb.

- Faktasektionen giver dig solid baggrund om livet i Bangladesh, så du kan fortælle i klassen.
- Vejledningssktionen giver dig et godt overblik over de moduler, du kan bygge dit forløb op med. Plus tips og vejledning til at arbejde godt med de to interaktive web-værktøjer.

Lærer-universet

- med filmbank og opgavebank

Inde under "For lærere" på hjemmesiden ligger alle de materialer, du skal bruge til forløbene.

Opgavebanken rummer alle opgaver som PDF'er, der er lige til at printe ud – enten samlet eller en og en. De giver detaljeret vejledning til hver enkelt opgave. Der er også mange sjove aktiviteter.

Filmbanken rummer samtlige film til materialet klar til afspilning. Se også film-oversigten på side 2 her i lærervejledningen.

Billedbanken: Tematiske fotoserier fra elevbogen, lærervejledningen og hjemmesiden. Brug dem, mens du fortæller, eller til aktiviteter, du selv laver.

Andre materialer: Du finder også bøgerne som PDF'er, ekstra indsigt om bl.a. U-landskalenderen samt gratis adgang til tidligere års materialer.

Opdag Bangladesh

- og websitets andre sider med viden til børn

Denne sektion af hjemmesiden kan bruges uden UNI-Login. Brug den som introduktion til forløbet – eller send eleverne på opdagelse på egen hånd.

Opdag Bangladesh: Her leger eleverne sig til et bredt indblik i årets land i børnehøjde – gennem film, infografik, billedserier og quizzer. Her ligger også 'Trækfuglen' og de tre små eventyr som skærmbøger med oplæsning, hvor svage læsere kan læse/lytte-træne. Der er også små faktabøger om spændende emner for lidt stærkere læsere. Eleverne kan også få forklaret årets hjælpeprojekt med de tre små film 'Bubbers skolemission'.

De andre sider kan særligt interesserede elever finde som små links i toppen. Her er en samling af ekstra DR-film fra Bangladesh, der er artikler om årets hjælpeprojekt og om U-landskalenderen. Her er også adgang til fortællingerne som lydbøger.

Husk også de spændende digitale opgaver:

Kom tæt på Dhakas børn – et miniforløb fra PlanBørnefonden

Her får dine elever mulighed for at lære tre børn fra Dhaka nærmere at kende. På et særligt område af hjemmesiden (under 'Dhakas børn') kan eleverne få et unikt indblik i de tre børns liv og hverdag ved at gå på opdagelse i 5-6 helt korte film, en vennebog, fotos og små tekster om hvert af de tre børn. De bor i forskellige dele af Dhaka og har meget forskellige levevilkår.

Det er PlanBørnefondens mangeårige arbejde i Dhaka, der har gjort det muligt at møde børnene og deres dagligdag på den måde.

Til forløbet er knyttet opgaver, som understøtter målpar i både Dansk og N/T. Eleverne skal lave en tilsvarende vennebog om dem selv og drøfte en række spørgsmål om forskel i levevilkår – både mellem drenge og piger, Danmark og Bangladesh og rig og fattig.

Niveau: Både til 1.-2. klasse og til 3.-5. klasse.

Lav flotte ftohistorier – med billeder, tekst og lyde fra Bangladesh

Et af materialets to web-værktøjer til at løse opgaver og lade eleverne selv formidle om alt det stof, de oplever undervejs.

Eleverne laver flotte ftohistorier i syv trin. Til hvert trin vælger de et billede, skriver billedtekst og pynter evt. med en lydkulisse fra et bibliotek af lyde optaget i årets land. Arbejdet er enkelt, fagligt og stramt struktureret. Alt, hvad eleverne skal bruge, ligger klar i web-værktøjet.

Eleverne skal til hver ftohistorie løse en bestemt opgave ved at researche, tage noter og formidle sin besvarelse i syv trin – ud fra guidende spørgsmål. Der er tre faglige temaer at vælge mellem, som retter sig til Dansk og N/T, og i hvert tema er der 2-3 opgave-emner. Resultatet kan man vise frem for klassen eller forældrene.

Niveau: Primært til 1.-3. klasse, men har i flere år været populært helt op til 4.-5. klasse.

Byg en digital kalender!

Børnenes Egen U-landskalender til forældrene

Også her laver eleverne selv en digital produktion, der ser godt ud og har masser af faglighed:

En digital låge-kalender, hvor der gemmer sig viden om årets land bag hver låge – i form af foto, overskrift og billedtekst. Kalenderen skal laves til en målgruppe, f.eks. forældrene eller en venskabsklasse. Modtagerne får adgang til at se kalenderen på computer eller mobil, hvor de kan åbne lågerne. De kan også sende den videre.

Med 4, 7, 12 eller 24 låger (det behøver ikke at være en julekalender!) skal eleverne fortælle om de vinkler på årets land, de synes, er vigtigst. De researcher, skriver, vælger og disponerer. Værktøjet er meget nemt at bruge. I kan udbygge arbejdet med et mini-forløb, der lærer eleverne en masse om kommunikation.

Niveau: Primært til 3.-5. klasse, men kan også bruges med yngre elever i en forenklet proces.

Sådan gør du: Det er nemt at bygge et godt forløb

Start med grundforløbet – og suppler så frit med moduler til de fag, du gerne vil inddrage. Så nemt kommer du i gang.

Til alle fag er der gode fagopgaver til både 1.-2. klasse og 3.-5. klasse. Der er også masser af sjove aktiviteter og to gode web-værktøjer til at lave digitale produktioner.

På de kommende sider får du overblik over, hvordan du sammensætter et forløb, der passer godt til din tid, dine fag og klassetrinnet.

Alle opgaverne og materialer som film og billeder m.v. ligger samlet i læreruniverset på hjemmesiden. Vi har bestræbt os på at lave alt, så det er nemt at gå ombord i og så komplet og brugsklart som muligt.

Et grundforløb – plus fagmoduler

På de næste sider får du først et forslag til et grundforløb. Det introdu-

cerer eleverne for Bangladesh som land og for børnenes levevilkår i de store slumområder i Dhaka. Samtidig kommer I godt i gang med elevbogen 'Trækfuglen'.

Derefter får du overblik over de byggesten, som du selv kan supplere forløbet med efter eget valg. Det er en række faglige moduler med tilhørende opgaveark, hvor I kan lave læseteater, billedkunst, mad, leg, bevægelse, sjove matematik-grublere eller forsøg i Natur/teknologi.

Du kan også lade dine elever lave

fotohistorier eller en digital lågekalendar med viden om Bangladesh i, som de kan sende til familien.

I år har PlanBørnefonden desuden lavet et mini-forløb, du også kan supplere jeres periode med, hvor I gennem små filmportrætter lærer tre af storbyens børn at kende.

Klassetrin: Målrettet 1.-5. klasse

På hvert opgaveark kan du se, om aktiviteterne er målrettet 1.-2. klasse eller 3.-5. klasse – eller om opgaven rummer aktiviteter til begge

niveauer. Mange skoler bruger også materialet i 0. og 6. klasse. På de næste sider får du et hurtigt overblik over opgavernes temaer og niveau.

Hvilke fag?

I år primært til Dansk, Billedkunst og Natur/teknologi. Men der er også opgaver til Idræt, Hjemkundskab og Matematik. Der er både opgaver med og uden IT.

Bevægelse og praktisk-musisk

Opgaverne omfatter mange ideer til bevægelse og praktisk/kreative aktiviteter, der handler om temaerne.

Hvor længe og hvornår?

Mange laver en fagperiode på 2-6 uger i et eller flere fag. Eller 1-2 fulde emneuger. Materialet er lavet, så det kan genbruges – på alle tider af året.

Hjemmesiden fremover

Hjemmesiden forbliver tilgængelig i flere år frem med alle materialer på: 2019.u-landskalender.dk.

Grundidéen bag:

Engagement, udsyn og høj faglig relevans

Vi prøver i alle dele af materialet at tilstræbe høj fag-faglighed og didaktisk kvalitet – samtidig med at skabe en sjov og engagerende oplevelse for eleverne. Derfor er alle vore opgaver og aktiviteter udviklet, så de understøtter vigtige målpar på hvert fag og klassetrin.

I hver opgave finder du de mål, der understøttes – plus forslag til læringsmål og tegn på læring for klassen. Bagest i denne bog finder du et skema med overblik over alle mål – og hvilke opgaver de gælder.

Didaktisk metode

Alt i materialet lægger op til, at eleverne selv skal undersøge, observere, danne hypoteser og formidle – altså en tilgang, der passer godt med Forenklede Fælles Mål. Materialet arbejder også i høj grad med Det 21. århundredes kompetencer.

Sådan forbereder du dig

- Dan dig et overblik over materialet:** Kig i elevbogen, og tjek hjemmesiden. Kig både på den introducerende side til elever ('Opdag Bangladesh'), på de to web-værktøjer og selvfølgelig på lærer-universet med Opgavebank, Filmbank og Billedbank.
- Hvis du vil klædes på med ekstra fakta om Bangladesh,** så du kan svare på elev-spørgsmål, så læs fakta-kapitlerne her i vejledningen.
- Tjek opgaverne ud:** Alle opgaver er beskrevet trin-for-trin i opgavearkene. De ligger i Opgavebanken på hjemmesiden. Du kan åbne arkene enkeltvis – eller du kan åbne dem som en samlet PDF, hvis du vil bladre hurtigt ned igennem dem alle for at få et overordnet indtryk.
- Sammensæt dit forløb og skaf evt. materialer:** Læs de vejledende kapitler og byg det forløb, der passer. Fremskaf evt. materialer.

Masser af læsetræning – med og uden støtte

- Elevbogens lange historie** kan læses af gode læsere.
- De tre små eventyr** i elevbogen er letlæsning med lavere lix.
- Skærm-bøger med oplæsning til svage læsere:** Både fortællingen 'Trækfuglen' og de tre læselet-eventyr ligger som skærm-bøger på hjemmesidens 'Opdag Bangladesh'. Her kan eleverne læse/lytte-træne ved at bladre i teksten side for side – og få den læst højt.
- Lydbøger:** Hør fortællingen og de tre eventyr som lydbøger, oplæst af Kenneth Bøgh Andersen selv. De ligger også på hjemmesiden.
- Faglitterære tekster** findes i små bidder overalt på hjemmesiden og i elevbogens mange faktabokse og billedtekster.
- Læsestøtte i web-værktøjerne:** Svage læsere kan få læst fakta-teksterne højt i begge værktøjer. I fotohistorie-værktøjet kan de også få læst instruktionerne højt.

Grundforløbet i 6 trin: Velkommen til Bangladesh

Formålet med grundforløbet er at få 'sat scenen' for eleverne:

De får en bred forståelse af Bangladesh som land – både geografisk, historisk og kulturelt. De får også introduceret dagliglivet, som det er for børn i storbyen og på landet. Og de kommer i gang med elevbogens fortælling 'Trækfuglen'.

Alle opgaver – både dem til grundforløbet og de mange øvrige fagopgaver – ligger klar til dig som opgaveark i Opgavebanken i hjemmesidens sektion for lærere.

Grundforløbet tager afsæt i elevbogen 'Trækfuglen' af Kenneth Bøgh Andersen, hjemmesidens 'Opdag Bangladesh' og nogle af filmene.

Derefter har du rig mulighed for at udvide din periode med de faglige og kreative moduler, vi beskriver på de følgende sider. Dem kan du skyde ind undervejs eller bagefter, som det passer bedst i din planlægning.

1. HVAD ER BØRNE- U-LANDSKALENDER?

Indled med at fortælle om Børnenes U-landskalender og årets projekt.

- Børnenes U-landskalender er dels en julekalender. Overskuddet går til et projekt i årets land.
- I år er det PlanBørnefonden, der skal hjælpe børn i de store slumområder i Bangladeshs hovedstad Dhaka. De skal have mulighed for

at gå i skole i stedet for at arbejde eller blive giftet bort som børn.

- Børnenes U-landskalender er også et stort skoleprojekt for danske børn. Hvert år er der en ny forfatter, som skriver en spændende historie, og på hjemmesiden er der masser af film og andre muligheder for at lære noget om årets land. I år er forfatteren Kenneth Bøgh Andersen. Det er ham, som har skrevet serierne Den Store

Djælvkrig og Antboy.

- 150.000-200.000 danske børn læser bogen og arbejder med de mange opgaver.

2. INTRODUKTION TIL BANGLADESH

Fortæl om Bangladesh. Du er godt klædt på, hvis du læser fakta-afsnittet her i første del af bogen.

Vis intro-filmen 'Velkommen til Bangladesh'. Du finder den på hjemmesiden, både i Filmbanken og på 'Opdag Bangladesh'.

Forslag til første samtale:

- Hvor ligger Bangladesh? Brug evt. Google Earth eller det zoom-bare kort på 'Opdag Bangladesh'.
- Hvordan ser landet ud oppefra? Prøv at beskrive det. Bangladesh er et deltaland. Flere store floder mødes her og løber ud i Den Bengalske Bugt.
- Prøv at zoome ud på kortet. I vil nu se, at Himalaya-bjergkæden ligger lige nord for Bangladesh. Vandet i floderne kommer herfra. Sneen smelter hurtigere i Himalaya end tidligere. Derfor kommer der også mere vand gennem flodsystemet.
- Bangladesh ligger i Sydasien. Hvem er nabolandene? Har I hørt om Indien og Myanmar/Burma?
- Prøv at zoome ind på det sydlige Bangladesh. Her ligger verdens største mangroveskov, Sundarbans. Grænsen mellem Indien og Bangladesh går igennem Sundarbans. Her lever den bengalske tiger. Den er en truet dyreart.
- Der bor ca. 160 millioner mennesker i Bangladesh. Hvis vi var lige så mange mennesker pr. km², så ville der bo over 40 millioner mennesker i Danmark. I dag er vi kun ca. 6 millioner danskere. Hvad mon det ville betyde for trafik, skoler, affald, rent drikkevand osv.?
- Bangladesh er kendt for sin store tekstilindustri. De laver tøj til butikker i hele verden, også Danmark. F.eks. sportstøj og meget andet. Arbejdsforholdene

bliver gradvist bedre på fabrikkerne, men mange steder arbejder der stadig børn i mange timer hver dag. Tal om FN's Børnekonvention, der siger, at alle børn har ret til skole, leg og fritid. Hvorfor må mange børn i Bangladesh alligevel arbejde?

Forslag til anden samtale:

Zoom ind på hovedstaden Dhaka. Her bor der ca. 20 millioner. Mange af dem bor i store slumområder.

Vis filmen 'Liv og leg i slummen' og evt. portrætterne af Minu, Jummon og Priyanka. De ligger i Filmbanken og på 'Opdag Bangladesh'.

Hvad lagde I mærke til? Berør f.eks.:

- Hvad betyder slum?
- Hvorfor bor der så mange mennesker i slum i Dhaka?
- Hvordan adskiller livet i slummen sig fra danske børns hverdag?
- God forforståelse, hvis I skal læse og arbejde med 'Trækfuglen': Tal om, at både drenge og piger kan blive gift meget tidligt i Bangladesh. Det er ikke lovligt at blive gift, før man er 18 år, men det sker ofte alligevel, specielt i fattige familier. Det har især konsekvenser for pigerne, der må droppe skolen for at passe hus og hjem. Forældrene gifter deres børn bort, fordi de ikke har penge nok til mad, tøj og andre fornødenheder til alle i familien.
- Hvad betyder det for pigernes fremtid, at de ikke kan gå i skole?

3. BRUG 'OPDAG BANGLADESH'

Præsenter eleverne for hjemmesiden, og vis nogle af elementerne på siden 'Opdag Bangladesh', der giver dem viden gennem quizzer, billedserier, film, faktabøger, infografik, skærm-bøger med læsestøtte m.v.

1.-2. KL 3.-5. KL 2 lektioner

OPG. 1: OPDAG BANGLADESH

1.-2. klasse: Udvælg nogle elementer fra 'Opdag Bangladesh', og arbejd med dem i fællesskab. Det kan f. eks være 'Fakta om Bangladesh', udvalgte billedserier og Tigerquiz. Vis dem også, at de kan læse bogens historier med læsestøtte.

3.-5. klasse: Lad eleverne selv gå på opdagelse og lære om Bangladesh.

4. LÆS ELLER HØR ELEVBOGEN

Nu kan I komme tæt på børns liv i slummen i Dhaka med Kenneth Bøgh Andersens historie 'Trækfuglen'.

Hvis jeres forløb har fokus på naturfag eller på andre fagligheder i Dansk end lige læsning, kan I sagtens "nøjes" med at bruge bogen som en god fortælling. I kan også høre den som lydbog oplæst af forfatteren, eller du kan læse den højt.

Begynd evt. med at se den lille film, hvor Kenneth Bøgh Andersen fortæller om bogen og hans tur til Bangladesh. Den ligger i Filmbanken.

Vil I arbejde mere med det dansk-faglige og vil dybere ned i fortællin-

gens univers, så får du på de næste sider masser af tips og opgaver – bl.a. samtaler til hvert kapitel, genfortælling, læseteater og meget andet.

5. BRUG ELEVBOGENS FAKTA

Der er mange sjove og spændende fakta i ordforklaringerne, i billedteksterne og på de tre faktaopslag bagerst i elevbogen. Alt det kan eleverne bruge til at finde inspiration og viden, når de skal arbejde med opgaverne og evt. lave fotohistorier eller digitale lågekalendere.

6. KREATIVITET, MAD OG BEVÆGELSE

I fagmodulerne på de næste sider finder du også en masse forslag til aktiviteter, hvor eleverne skal være kreative og bevæge sig. De kan danse og synge med rapperen Shaka Loveless og musikvideoen 'Op for Dhaka'. De kan lave bangla-inspireret julepynt, lege og lave lækker mad med enkle opskrifter på traditionelle retter fra Bangladesh.

7. SE DE GODE FILM

I år får du en serie film fra DR, hvor I oplever børnelivet i Bangladesh – set gennem danske børns øjne.

DR har sendt nogle af børnene fra den populære serie 'Klassen' fra Ultra til Bangladesh, hvor de møder lokale børn. De danske børn prøver kræfter med forskellige opgaver, der er dagligdag for børn i Bangladesh.

NB: Læs om alle film på side 2

Dansk

Materialet er fuldt af gode, danskfaglige aktiviteter. Dels knytter **Grundforløbet** an til Fælles Mål. Og dels får du nedenfor forslag til opgaver med kernefaglighed i – hvor I arbejder med læsningen af **'Trækfuglen'**, laver **fotohistorier** og en interaktiv **'Børnernes Egen U-landskalender'**. **Kommunikationsforløbet** på næste side fokuserer på at arbejde kreativt med en række mål op til 5.-6. klassetrin.

Endelig inddrager også PlanBørnefondens **forløb om tre børn** i Dhaka danskfaglige mål på flere klassetrin.

1.-2. KL 3.-5. KL 1-8 lektioner

ARBEJD MED LÆSETRÆNING I 'TRÆKFUGLEN'

Elevbogen inviterer til at fordybe sig danskfagligt og arbejde med læsetræning. Se mere om læsetræning på side 33. Bogen rummer masser af stof tilpasset forskellige behov:

'Trækfuglen' er tiltænkt selv læsning fra 3. klasse. Eleverne kan læse bogen selv, eller I kan veksle mellem højt læsning og selv læsning. Husk også, at den findes som skærm bog med oplæsning på hjemmesiden.

De tre små eventyr er let læsning beregnet til de mindste klassetrin. Her har Kenneth Bøgh Andersen hentet inspiration fra den bangladeshiske fortælletradition. Historierne er drabelige, så læs dem på forhånd, og vurder, om de passer til dine elever.

Der er mange små faktatekster i Trækfuglen. Stop op undervejs, og læs billedtekster og faktabokse, der forklarer svære ord og kulturforhold i

teksten. Saml op for hvert kapitel, og giv plads til gode samtaler. De kan tage udgangspunkt i fortællingen, i billederne og i de tre eventyr. Lad evt. eleverne lave en tegneserie om ét kapitel. Så kan I tale om tegningerne, når kapitlet samles op.

1.-2. KL 3.-5. KL

OPG. 2: FORSLAG TIL SAMTALER

I dette opgaveark kan du som lærer finde inspiration til samtalerne om hvert enkelt kapitel i 'Trækfuglen'.

1.-2. KL 3.-5. KL 2 lektioner

OPG. 3: GENFORTÆL

Denne opgave omfatter et udklipsark med billeder fra 'Trækfuglen'. Dem kan du bruge på forskellig måde til en øvelse, hvor eleverne skal genfortælle handlingen.

I 1.-2. klasse klipper eleverne billederne ud og genfortæller i små grupper historien ud fra de billeder, de har valgt. Eleverne skal også beskrive og tolke stemningerne.

I 3.-5. klasse skal eleverne udvælge få billeder, placere dem på en tidslinje og genfortælle historien ud fra en af karakterernes synsvinkel. Fortællingen skal have en begyndelse, en midte og en slutning.

1.-2. KL 2 lektioner

OPG. 4: LAV LÆSETEATER

De tre små eventyr fra elevbogen er omsat til dialog med lavt lix, der

ligger klar i opgavearket. Så kan I opføre dem som læseteater i klassen – eller forældrene. Eleverne får roller og læser de små dialoger. I kan også opføre teksterne som teaterstykker med udklædning og kulisser.

1.-2. KL 3.-5. KL 1-3 lektioner

OPG. 19: FOTOHISTORIER

Eleverne laver flotte fotohistorier om Bangladesh. Der er masser af danskfaglighed for både store og små: De skal undersøge, læse, udvælge, disponere, skrive og præsentere. Læs mere om fotohistorie-værktøjet på side 42 og 44. Det egner sig godt til 1.-3. klasse, men har også været brugt med succes i 4.-5. klasse. Også specialklasser på højere klassetrin er glade for det, da arbejdsformen er meget struktureret, og der samtidig kommer et flot produkt ud af det. Alle tekster i værktøjet kan eleverne vælge at få læst højt.

Det handler fotohistorierne om:

Liv og leg i slummen: Her skal eleverne på opdagelse i Dhakas slum, hvor der bor millioner af mennesker.

Hvad laver børnene? Hvordan bor de? Og hvorfor bor der egentligt så mange i storbyens slumområder?

Mega-byen Dhaka: I Bangladeshs hovedstad Dhaka bor der ca. 20 millioner. Eleverne oplever den tætte trafik og er på besøg i rickshaw-værkstedet, bazaren og havnen, der myldrer med store skibe og små træbåde.

Flodernes land: Bangladesh er et deltaland, og en stor del af befolk-

ningen lever af de mange store og små floder. I dette tema skal dine elever med ned i det sydlige delta og undersøger bl.a. en fiskerlandsby, og hvordan livet leves ude på landet.

1.-2. KL 3.-5. KL 2-8 lektioner

OPG. 5: BØRNEGEN U-LANDSKALENDER

Her laver eleverne selv en flot formidling af temaerne omkring Bangladesh, som også nævnes overfor under fotohistorier.

De laver enkeltvis eller i grupper en digital U-landskalender til en målgruppe, de selv vælger, f.eks. forældrene eller en venskabsklasse. Bag lågerne udfolder eleverne en fortælling i tekster og billeder. Den kan laves som en julekalender med 24 låger – eller med færre låger som en advents-, måneds- eller ugekalender. Modtagerne ser kalenderen på computer eller mobil og kan sende den videre til andre. Eleverne kan markedsføre deres kalender ved at lave en flot reklame for den – og de kan bagefter følge, hvor mange modtagere der har brugt den.

Web-værktøjet er selvforklarende, nemt, skræddersyet og rummer alt, hvad I skal bruge. Opgavearket giver en stribe gode tips til arbejdet.

I kan lave jeres kalendere som en lynproduktion eller som en mere grundig proces. Brug det som afslutning på jeres forløb, som en fælles produktion i de små klasser – eller som centrum i miniforløbet om kommunikation for 3. klasse og op.

Mini-forløb til Dansk: Kommunikation

3.-6. KL 5-15 lektioner

Med dette forløb kan du styrke dine elevers kommunikations-kompetencer. De lærer om målgruppe, disponering, overskrifter, billedtekster og markedsføring. Det skal de bruge til at lave et rigtig godt slutprodukt. Og det vil de også få glæde af i mange andre sammenhænge fremover!

Eleverne får den sjove opgave at producere en digital lågekalender, "Børnenes Egen U-landskalender", om Bangladesh. Undervejs fordyber I jer lidt ekstra i, hvordan I bruger web-værktøjet, så I udnytter meget mere af dets lærings-potentiale.

Det er **scenariebaseret undervisning**: Scenen er tydeligt sat af det produkt, eleverne skal lave – og de arbejder med danskfaglighed på en måde, der ligner arbejdslivet.

Forløbet kan stå alene eller fungere som ramme for hele jeres tema

om Jordan. I arbejder med Det 21. århundredes kompetencer og med en række målpar efter 4. og 6. klasse.

1. SÆT SCENEN

Introducér forløbet, og vis eleverne produktet: De skal lave deres egen, digitale lågekalender, der fortæller om Bangladesh. Undervejs vil de lære nogle teknikker, der gør den ekstra god. Vis klassen den færdige prøvekalender, og fortæl, hvordan den virker. Hent tips til alt dette i Opgaveark 29.

2. RESEARCH

Kalender-værktøjet rummer alle de billeder og fakta, eleverne skal bruge. Men har I lavet grundforløbet om Bangladesh (side 32), evt. læst elevbogen, set film og andet, så har eleverne en endnu bedre og bredere baggrundsviden, som de kan bruge i arbejdet med kalenderen.

3. VÆLG MÅLGRUPPEN

OPG. 20: MÅLGRUPPE

Målgruppen er den modtager, I vælger at lave klassens kalender(e) til – måske forældre/familie eller en venskabsklasse.

Klassediskussion: Hvad synes eleverne, at målgruppen skal høre om? Hvad synes eleverne er mest spændende og vigtigt at vide om Bangladesh? Hvad synes målgruppen mon selv, er spændende? Er der forskel – og hvorfor det? Overvej også, om målgruppen ved noget om landet i forvejen, og hvordan man bedst kan fortælle til dem.

Øvelser: Opgavearket giver eleverne mere læring om, hvordan man fortæller til en målgruppe – med en klassesamtale og tre sjove øvelser.

4. LAV PRODUKTIONEN

Inden I laver selve kalenderen, kan I træne to praktiske teknikker, som eleverne skal bruge.

OPG. 21: BILLEDTEKSTER OG OVERSKRIFTER

Eleverne lærer om den vigtige billedtekst, der både skal fortælle historie og spille sammen med et foto. Hvordan bliver sådan en god? Og hvad skal en god overskrift mon kunne?

OPG. 22: LÆR AT DISPONERE

Kalender-værktøjet åbner også for at arbejde bevidst med disponering af et stof: At udvælge pointerne og at eksperimentere med at finde en god rækkefølge til sin modtager. Det lærer eleverne om med enkle øvelser.

OPG. 5: LAV BØRNEGENS EGEN U-LANDSKALENDER

Producer jeres egen U-landskalender: Nu skal I producere selve kalenderen. Find gode tips i opgaveark 29, "Børnenes Egen U-landskalender". Det rummer også forslag til evalueringsskemaer undervejs.

5. LAV REKLAME OG EVALUERING

I værktøjet kan eleverne lave en flot A4-reklame, som de kan printe ud eller sende digitalt til deres målgruppe for at få dem til at opdage kalenderen.

Eleverne får også adgang til en statistik, hvor de kan følge med i, hvor mange der har åbnet netop deres kalender. Brug statistikken som en del af evalueringen af forløbet.

Natur/teknologi

Her kan I lave en række sjove, naturfaglige aktiviteter og eksperimenter, der er differentieret efter klassetrin.

De knytter alle an til de vejledende fagmål og til aspekter af Bangladesh: Klimaforandringer og havstigning, hvordan man bygger huse i et delta og den bengalske tiger.

Det er oplagt at supplere med at se filmene 'Velkommen til Bangladesh' og 'Flodernes land' fra Filmbanken.

Aktiv og undersøgelses-baseret undervisning, der motiverer

Opgaverne er bygget op efter den naturfaglige, undersøgelses-baserede metode (IBSE-metoden), hvor eleverne skal være aktive og undersøgende. Den motiverer dem til at interessere sig mere for naturen – og den er særlig velegnet til at engagere de mindre bogligt orienterede.

Omdrejningspunktet er aktiv udforskning af problemer, der opleves som relevante. I arbejder med:

1. **Samtale om problemstilling.**
2. **Indkredse problemet.**
3. **Formulere løsningsforslag.**
4. **Undersøgelser og eksperimenter**, hvor eleverne afprøver et fælles løsningsforslag (undersøgelse af hypotesen).
5. **Præsentation** af løsningsforslag.

2.-5. KL 2-3 lektioner

OPG. 7: NÅR ISEN SMELTER OG HAVET STIGER

Et varmere klima betyder, at isen er begyndt at smelte ved polerne. Det

medfører, at vandstanden i verdenshavene stiger. Det kan vise sig at blive et stort problem for indbyggerne i Bangladesh, der er et af de lavest liggende lande i verden – og samtidig meget tæt befolket. I denne opgave skal eleverne opstille hypoteser og gennem en enkel forsøgsopstilling undersøge, hvad der sker, når is smelter på land og i vand.

1.-2. KL 3.-5. KL 2-3 lektioner

OPG. 8: BYG ET SOLIDT HUS PÅ PÆLE

Indbyggerne langs floderne i Bangladesh er vant til at leve i et klima, hvor vandet stiger og falder dramatisk. Derfor bygger man huse på pæle. Husene skal samtidig være solide, for i monsuntiden kan der komme kraftige cykloner ind fra Den Bengalske Bugt, som kan skabe flodbølger. I denne opgave skal eleverne først diskutere, hvilke konstruktioner der er mest robuste. Så bygger de huse af bl.a. spaghetti og ispinde, som til slut udsættes for en flodbølge. Hvilket hus klarer sig mon bedst?

1.-2. KL 3.-5. KL 2-4 lektioner

OPG. 9: DYREBIOGRAFI: TIGER

Den bengalske tiger lever i mangroveskoven Sundarbans i det sydlige Bangladesh, men der er ikke mange af dem tilbage. I denne opgave skal eleverne arbejde med begrebet truede dyrearter og lave en dyrebio-grafi om den bengalske tiger efter de

7 F'er: Føde, Form, Farve, Findested, Formering, Fjender, Forsvar.

1.-2. KL 3.-5. KL 2-4 lektioner

OPG. 5: BØRNEGENS EGEN U-LANDSKALENDER

Her laver eleverne selv en flot naturfaglig formidling af temaer omkring natur og levevilkår i Bangladesh.

De laver enkeltvis eller i grupper en digital U-landskalender til en målgruppe, de selv vælger, f.eks. forældrene eller en venskabsklasse.

Bag lågerne udfolder eleverne en fortælling i tekster og billeder.

Den kan laves som en julekalender med 24 låger – eller med færre låger som en advents-, måneds- eller ugekalender. Modtagerne ser kalenderen på deres egen computer eller mobil og kan sende den videre til andre. Eleverne kan markedsføre deres kalender ved at lave en flot reklame for den – og de kan bagefter følge, hvor mange modtagere der har brugt den.

Web-værktøjet er selvforklarende, nemt, skræddersyet og rummer alt, hvad eleverne skal bruge. Opgavearket giver ekstra tips til arbejdet.

1.-2. KL 3.-5. KL 1-3 lektioner

OPG. 19: FOTOHISTORIER

Giv dine elever mulighed for at lave et flot naturfagligt produkt i billeder, tekst og lyd. Fotohistorierne er en oplagt N/T-aktivitet, hvor eleverne samler viden og sammenligner levevilkår forskellige steder i verden.

Matematik

Matematik uden tal? Der er mange gode faglige grunde til at sætte spil og grublere på dagsordenen i matematik. Det styrker eleverne i at blive bedre problemløsere. Samtidig opleves aktiviteterne som leg!

1.-2. KL 3.-5. KL 2-4 lektioner

OPG. 10: SPIL DIG KLOG

Der er en række enkle og sjove spil med i dette opgaveark. De sætter fokus på de kreative sider af matematikfaget frem for talbehandling:

- **Musejagt** – en mus og tre katte på et skakbræt. Kan musen overleve?
- **Brætspillet 'Rent bord'** – enkelt brætspil for en eller to spillere
- **Klunse** – spil med tændstikker
- **Karrom** – eller bobspil, som det hedder i vores del af verden

Billedkunst

I år er der mange kreative opgaver med inspiration fra kultur og natur i Bangladesh. I kan bl.a. arbejde med symbolerne, som pryder de farvestrålende rickshaws, I kan fremstille landets nationalblomst med forskellige teknikker, eller I kan lave små træer, pyntet med bangla-bogstaver. Elevernes produktioner kan bruges som udsmykning, som julegaver eller som julepynt.

1.-2. KL 3.-5. KL 2-6 lektioner

OPG. 11: RICKSHAW-JULEPYNT

De mange rickshaws i Dhakas tætte trafik er med til at give den enorme by kulør. Ofte er de farverige cykeltaxier dekoreret med malerier af populære skuespillere eller scener fra frihedskrigen, mens kalechen er udsmykket med stjerner, fugle, hjerter og andre symboler. I dette opga-

veark kan eleverne i de små klasser lave rickshaw-inspirerede fugle, mens de ældre elever kan lave fugle og stjerner ud af sodavandsdåser.

1.-2. KL 3.-5. KL 2-6 lektioner

OPG. 12: FLOTTE BOGSTAVTRÆER

Sproget og alfabetet er centralt for bangladesherne – det er symbol for deres selvstændighed. Hvert år fejrer alle Modersmålsdagen med højtideligheder. Ude på landet foregår det ofte på skolen. Nogle steder laver eleverne et bogstavtræ – hvidt papir viklet om en stor gren påsat små flag med bogstaver fra det bangladeshiske alfabet. De er meget dekorative.

1.-2. KL 3.-5. KL 2-8 lektioner

OPG. 13: BLOMSTER I MANGE MATERIALER

Vandliljen er Bangladeshs nationalblomst – og farverige blomster er vigtige ved enhver festlighed. Derfor er der også masser af blomsteravlere og blomstersælgere i landet. I dette opgaveark er der forslag til fire forskellige blomsteropgaver:

- **Flydende vandliljer:** Store, farverige vandliljer/åkander lavet af liggeunderlag. De kan flyde eller ligge for anker i den lokale sø eller i et vandbassin på skolen.
- **Vandliljer, fællesbillede:** Vandliljer malet på kvadratiske ark, der samles til ét kæmpe fællesbillede.
- **Blomster af papir:** I leger som

pigerne i Dhaka, der godt kan lide at male, tegne, folde og rulle papir-blomster, som kan samles i buketter eller sættes på en baggrund.

• Blomster af genbrugsmaterialer:

Lav farvestrålende blomster ud af slikpapir, chipsposer, kaffeposer, gamle bøger eller andet genbrug.

1.-2. KL 3.-5. KL 4-6 lektioner

OPG. 14: LAV EN BANGLA-TRAPPE PÅ SKOLEN

Har I en trappe på skolen, kan I lave et flot kunstværk på den. Eleverne laver først ét stort maleri i fællesskab. Derefter skæres det op og tilpasses trappetrinene. Det giver en flot effekt at stå neden for trappen og kigge op på hele kunstværket, og hvis man bevæger sig op ad trappen, skiller værket sig ud i sine enkeltdele.

1.-2. KL 3.-5. KL 1-3 lektioner

OPG. 15: VALGPLAKATER SOM I BANGLADESH

Også i Bangladesh hænger der masser af plakater inden et valg. De fleste kandidater må nøjes med at lave sort/hvide fotokopier i A5, A4 og A3. De består typisk af et portrætfoto, et politisk løfte og et personligt symbol. Symbolet er vigtigt for at nå ud til alle dem, som ikke kan læse. Symbolet kan være alt fra et par briller over en tennisketsjer og riskoger til en snurretop. Nu skal eleverne lave deres egne valgplakater. Hvilket symbol vil eleverne vælge til at repræsentere sig selv?

Leg og bevægelse

Eleverne skal have aktiv bevægelse i løbet af skoledagen. Her får du inspiration til forskellige sjove aktiviteter med kobling til Bangladesh, som du kan inddrage i undervisningen.

1.-2. KL 3.-5. KL 1 lektion

OPG. 6: SYNG OG DANS MED SHAKA LOVELESS

Rapperen Shaka Loveless har skrevet sangen 'Op for Dhaka' til årets materiale. Musikvideoen ligger på 'Opdag Bangladesh' og i Filmbanken. Sangen handler om børnene i Dhakas slum, som trods et hårdt liv også kan lide at danse og lege. I opgavearket finder du teksten til sangen, så I kan synge med. I kan også prøve kræfter med at danse til med Bollywood-moves.

1.-2. KL 3.-5. KL 1-2 lektioner

OPG. 10: SPIL DIG KLOG

Der er en række enkle og sjove spil i dette opgaveark. Spillene sætter alle fokus på de kreative sider af matematikfaget frem for talbehandling.

1.-2. KL 3.-5. KL fra 1 lektion

OPG. 16: LEG OG BEVÆGELSE

- **Hvad er klokken, hr. Tiger?** Sjov fangeleg, hvor tigreren skal fange børnene, når det er spisetid.

- **Hvor blev hatten af?** En hat bliver lagt på jorden. Eleverne skal nu på tur og med bind for øjnene genkalde sig, hvor hatten ligger og forsøge at ramme den med et boldtræ.
- **Julekager på snor:** Klassisk leg fra Bangladesh. Eleverne skal med munden fange julekager eller frugt, der er hængt op på en tørresnor.
- **Bro, bro, brille:** Nogle lege går igen mange steder på jorden. En af dem er Bro, bro, brille. Til opgaven er der en lille film, hvor pigen Minu og hendes venner viser jer, hvordan de leger legen i slummen i Dhaka.
- **Puden, der vandrer:** Eleverne stiller sig i rundkreds. En pude går fra elev til elev. Når musikken holder op, går den elev ud, som har puden.
- **Klappeleg:** Pigerne i Bangladesh har en klappeleg, som de bruger til at øve sig i alt fra ugedage på engelsk til tal.

Madkundskab

Lav enkle og typiske småretter fra Bangladesh. Deres køkken er i familie med Indiens og Myanmars, men har et twist, der er unikt for Bangladesh.

1.-2. KL 3.-5. KL fra 1 lektion

OPG. 17: MAD FRA BANGLADESH

Maisha Fairouz bor i Bangladeshs hovedstad Dhaka og arbejder blandt andet som tolk for organisationer som PlanBørnefonden. Og så er hun en dygtig kok. Vi har bedt hende om at give os nogle enkle opskrifter på typiske retter fra Bangladesh, som eleverne kan være med til at lave i skolekøkkenet. De fleste af ingredienserne fås i ethvert supermarked.

- **Hvidkåls-pakora:** Knasende sprød hvidkåls-snack.
- **Kartoffel-bhorta:** Mosede kartofler med krydderier.
- **Gyldne æg:** Hårdkogte æg stegt med gurkemeje.
- **Stegte auberginer:** Skiver af aubergine stegt i olie.
- **Dhal:** Krydret ret med røde linser
- **Kokos-pitha:** Dumplings med sødt kokosfyld.
- **Gulerods-halua:** Gulerodsdessert med kardemomme.
- **Mandel-milkshake:** Milkshake lavet på snittede mandler.
- **Mango-juice:** Frisk blendet mangodrik med mynte og korianter.

Miniforløb: Kom helt tæt på Dhakas børn

PlanBørnefonden har lavet et flerfagligt mini-forløb, der handler om børns levevilkår i Bangladeshs hovedstad Dhaka. Gennem en række film-portrætter med tre børn i Dhaka får dine elever et unikt indblik i dagligdagen – og i nogle måder at vokse op på, som er meget anderledes, end dem de kender fra Danmark.

Hvordan er det at være barn i verdens mest tætbefolkede by? Hvordan er hverdagen for de fattige piger og drenge Dhakas i slum? Og findes der også børn i Dhaka, som kommer fra mere velstillede familier?

For at give dine elever svar på de spørgsmål har PlanBørnefonden produceret tre spændende portrætter af børn i Dhaka i film, tekst og billeder.

I kommer helt tæt på de tre børns hverdag: i boligen, i nærområdet og i skolen. Det er nogle meget anderledes levevilkår, så I får masser af indsigt og faglighed ved at arbejde med de tre portrætter.

Forløbet understøtter målpar i Dansk og N/T. Det tager udgangspunkt i de tre portrætter, men kan nemt udvides ved at inddrage opgaver til Billedkunst eller sætte sjove lege og aktiviteter i gang.

1.-2. KL 3.-5. KL 2-4 lektioner

OPG. 18: LÆR DHAKAS BØRN AT KENDE

Opgavearket beskriver to overskuelige undervisningsforløb.

1.-2. klasse: I ser film og billedserier sammen i klassen. Eleverne læser også Dhaka-børnenes vennebøger og laver en selv.

3. - 5. klasse: I taler om levevilkår i Danmark og i Bangladesh. Derefter arbejder eleverne i grupper og sammenligner de tre børn. Der er mange temaer: Rig/fattig, dreng/pige, Danmark/Bangladesh. I kan perspektivere med, at også dansk børn har forskellige vilkår.

Mød de tre børn fra Dhaka

Minu bor i slummen Dhaka Match Colony, hvor også 'Trækfuglen' foregår. Hun har mistet sine forældre, men har sin storesøster og sin bedstemor – og går i skole. Minu viser os sin hverdag, og hvordan hun leger og danser med vennerne.

Jummon bor i Bawniabhad, der også er et slumkvarter. Han går ikke i skole. Han arbejder mange timer dagligt på en lille fabrik, der laver kogeplader. Han viser os sit arbejde, men han viser også, hvordan man flyver med drage og spiller cricket.

Priyanka bor i den rigere bydel Mohammadpur i en stor lejlighed. Hun går i en dyr, international privatskole, som hun bliver kørt til af familiens privatchauffør. Lejligheden ligger ret tæt slumområderne, så hun kan se fattige børn på gaderne.

Lav selv vennebøger

Minu, Jummon og Priyanka har hver udfyldt en vennebog. De svarer på spørgsmål som: Hvad er din livret? Hvem er dit idol? Hvad kan du rigtig godt lide? Hvad drømmer du om?

I opgavearket er der en tom vennebog, dine elever skal udfylde.

Lav flotte fotohistorier eller en digital lågekalender

Lad dine elever arbejde med alt stoffet om Bangladesh ved at lave en digital produktion, som de bagefter kan vise til andre.

Begge vore web-værktøjer er komplette, de er nemme at bruge, og de bygger på samme metode. Den basale arbejdsform er derfor ret ens i dem begge. Men de har forskelligt niveau af faglig udfordring – og de færdige produkter er også meget forskellige.

• Resultatet ser godt ud

Den færdige kalender eller fotohistorie ser professionel ud, og eleverne bliver stolte af deres resultat.

De præsenterer deres værk for klassen – eller kan sende det til f.eks. forældrenes mobil eller computer.

• Det er nemt og intuitivt

Begge værktøjer fungerer nemt og intuitivt fra start til slut. Funktionerne og materialet til researchen dukker op, lige når eleverne har brug for det. I fotohistorie-værktøjet kan de yngste endda få teksterne læst højt.

• Der er en klar rød tråd

Alt stoffet i de to web-værktøjer hænger tæt sammen med alt det, eleverne møder andre steder i årets materiale. Det giver dem gensynsglæde og mulighed for at bruge al deres nye viden.

• Intet bliver væk

Eleverne logger sig bare ind med UNI-Login. Så gemmes alt, hvad de laver, automatisk på U-landskalenderens website. Ved gruppearbejde har alle eleverne adgang til deres fælles produkt. De kan endda skifte maskine og arbejde videre på en anden PC, Mac eller iPad.

• Masser af faglighed

Først sendes eleverne på en fagligt struktureret opdagelse i panoramaer, hvor de finder fotos og fakta om forskellige temaer. Bagefter formidler de deres nye viden ved at udvælge fotos og skrive tekster til deres kalender eller fotohistorie.

• Alting er indbygget

Begge værktøjer er helt komplette. Alt stoffet til elevernes research er indbygget, så de skal ikke søge noget på internettet. Alle funktioner til at lave den færdige præsentation er også med. Så de skal ikke bruge nogen andre programmer.

Indholdet: Årets 8 temaer i web-værktøjerne

Her er det stof, som eleverne kan researche i. De vælger ét eller flere af de 8 temaer. Hvert tema har sit eget panorama-billede, der er fyldt med små hotspots, der hver rummer en lille faktatekst og en serie fotos om en bestemt vinkel på temaet.

1 Besøg en slumby:

Hvordan er livet i slummen i en af verdens hurtigst voksende storbyer?

2 Slumbyens piger og drenge:

Mød de fattige børn i slummen, og få et sjældent indblik i deres hverdag.

3 Oplev byens puls:

Dhaka er fuld af folk, biler, bulede busser og farverige rickshaws.

4 Den travle havn:

Dhakas havn er et kaotisk myldrer af færger, fragtskibe og små træbåde.

5 En tur i bazaren:

Farver, fisk og levende fjerkræ. Tag på en spændende tur i bazaren.

6 Livet på floden:

Kom tæt på mennesker og dyr i Bangladeshs store floddelta.

7 En dag i fiskernes landsby:

Hvordan lever familierne i en traditionel fiskerlandsby?

8 Ud på landet:

Opdag livet på landet: mad, håndværk, arbejde, skole og leg.

I kan bruge de fleste computere – eller tablets

UNI-Login gør det nemt i grupper:

Elevernes produktioner gemmes fælles for jeres skole – ikke kun under en enkelt elevs login. Derfor kan alle i gruppen fortsætte, også når en elev er fraværende. De andre kan bare logge ind med deres eget login og arbejde videre på gruppens produktion. Alt er gemt og klar til brug.

Virker både på computer og tablets:

Begge værktøjer kan bruges på langt de fleste maskiner. Maskinen skal blot have forbindelse til internet.

Kalender-værktøjet:

Virker i helt almindelige internet-browsere (Chrome, Firefox, Safari

og Internet Explorer 10+). Javascript skal være aktiveret. Det virker også på iPads og Android-tablets.

Fotohistorie-værktøjet:

På computere skal I bruge en almindelig internetbrowser, men husk, at browserens flash-afspiller skal være aktiveret. (Tip: i Chrome aktiverer du Flash ved at klikke på den lille cirkel med et "i" ud for adresselinjen og vælge "tillad" ud for Flash).

På iPads

kan I lave fotohistorierne i den gratis iPad-app – find den i AppStore under "Børnernes U-landskalender 2019". App'en findes ikke til Android.

Børnenes Egen U-landskalender: Sådan gør du – trin for trin

Web-værktøjet er nemt og ligetil. Det rummer alt, hvad eleverne skal bruge for at lave en flot, digital kalender og sende den til modtagerne. Deres arbejde bliver løbende gemt med UNI-login. Læs her, hvordan I skal gøre. I kan også bare se den lille instruktionsvideo på hjemmesiden.

Trin 1 Log ind, og se introfilm

Opdel eleverne i de grupper, som skal lave en kalender. Hver gruppe skal logge ind med UNI-Login.

Først får eleverne tilbudt tre små introfilm, der giver baggrundsviden om livet i Bangladesh. Herefter trykker de 'Start' og får så tilbudt at se en kort instruktions-video, der viser dem, hvordan de bruger værktøjet.

NB: Du skal måske lige give dine elever adgang først

Siden 2018 skal en lærer først lige sige ja til, at skolen må bruge værktøjet. Det kan klares på et øjeblik med en lærers UNI-Login, og det skal kun gøres én gang. Derefter har alle på skolen adgang. Det skyldes EU's regler for data-beskyttelse.

Trin 2 Opret kalenderen

Først skal eleverne give deres kalender en titel, skrive hvem der er med i gruppen, og hvem modtagerne er.

De skal vælge antal låger på kalenderen: 4 låger til en adventskalender, 7 låger til en uge, 12 låger til et år (eller til de 12 traditionelle juledage fra juledag til helligtrekonger) eller 24 låger til en julekalender.

Endelig skal de vælge et stort foto, der bliver forsiden af deres kalender. De kan senere gå tilbage og ændre deres valg. De kan f.eks. ændre til at nøjes med færre låger, hvis de har svært ved at nå at blive færdige. Når de er i gang med en kalender, kan de genfinde den under 'Fortsæt på en kalender'. Under 'Skolens kalendere' ligger de færdige.

Trin 3 Vælg panorama-billederne

Nu skal eleverne vælge, hvilke tematiske vinkler på Bangladesh deres kalender skal handle om. Der er otte at vælge imellem – f.eks. 'Besøg en slum-by', 'En tur i bazaren', 'Livet på floden' eller 'En dag i fiskernes landsby'.

Hver vinkel har sit eget panorama, som eleverne får at researche i. Det er et bredt billede, hvor eleverne skal panorere rundt for at finde hotspots, der rummer de fotos og fakta, som de senere skal bruge til at lave indhold til deres låger.

Jo flere vinkler de vælger, desto mere stof får de – men desto mere skal de også undersøge.

Nogle af vinklerne er også egnede til Natur/teknologi.

Trin 4 Værktøjs-siden og målgruppen

Det meste arbejde foregår inde på én samlet side: værktøjssiden (se til højre). Den er opdelt i målgruppe, research og produktion. Man kan enten gå trinvis frem, eller man kan gå frem og tilbage og ændre på alt, indtil man er tilfreds. Først kan eleverne gå ind under 'Vores målgruppe' og notere deres overvejelser om, hvem de laver kalenderen til. Det er noter til eget brug; de vises ikke på den færdige kalender.

Trin 5 Research

Nu skal eleverne undersøge panorama-billedet til hver af de vinkler, de har valgt. I panoramaet er der små hotspots, de skal klikke på. Hvert hotspot rummer en faktatext (med oplæsning) og en lille fotoserie. Man skal panorere frem og tilbage for at finde alle hotspots. Når eleverne er inde i et hotspot, gemmes de fotos, de ser på, i deres eget fotobibliotek. Senere får de kun adgang til at bruge de fotos, de selv har set. I hvert hotspot kan de også skrive en note til sig selv.

BØRNERNES U-LANDS KALENDER

Arbejd på jeres egen u-landskalender

Hier laver I jeres egen u-landskalender. Gå på opdagelse i panorama-billederne. Der findes i fotos og fakta, som I skal bruge til jeres låger. I kan skifte mellem at gå på opdagelse og lave låger.

Drømmen om Dhaka
Anas og Mabel

Trin 4 Hvordan skal historien fortælles?
Målgruppen er dem, der skal skrive kalenderen. Hvad vil de synes er spændende?

Trin 5 Underseg panorama-billederne
Alle de fakta og fotos, I finder her inde, kan I bruge til at lave indhold i jeres låger. Skriv en note ved billedet, så du er sikker, I gemmer det.

1 Hvis I vil have flere panorama-billeder, så tryk på "Ekstra panorama-billeder" (nederst)

Besøg en slou-by
Opfør byens pulje
Ud på landet

Trin 6 Lav indhold til lågerne
Her kan I oprette lågerne og lave indholdet til dem. Her får I også oversigt over, om I har låget nok - og om de er færdige.

1 Klik på de små billeder for at gå til en anden side at se billeder og klippe.

1. december
2. december
3. december
4. december
5. december
6. december
7. december

Trin 7

I har lavet 7 låger og skal bruge 12

Trin 8 Drømmen om Dhaka
Anas og Mabel

Kalenderens indstillinger
Kalenderen er færdig

Indstillinger
Skift kalender
Arbejd på kalender
Låger
Kalenderens indhold

Så enkelt er det: På den store værktøjsside har eleven hele produktionen i ét samlet overblik. Lågens indhold laves i et nemt lille værktøj, der åbner, når man klikker på en låge.

Trin 6 Lav lågernes indhold

Man kan oprette indhold til en ny låge på tre måder: Klik enten på et tomt lågefelt, på knappen 'Lav flere låger' eller direkte på en låge nede på kalenderen. Så kommer et lille redigeringsværktøj frem. For hver låge skal man først vælge et emne, den skal handle om; man får en række forslag, men kan også vælge 'Vi finder selv på noget' og skrive et emne selv. Emnet vises ikke på den færdige kalender.

Nu kan eleverne lave lågens indhold færdigt med det samme, hvis de vil: De klikker på billedfeltet, vælger et foto fra deres fotobibliotek (og her vises også de noter, de evt. har lavet i hvert hotspot), skriver en overskrift og en billedtekst samt til sidst den tekst, der skal stå uden på lågen (f.eks. "1. december", "februar" eller "mandag"). Så er lågen klar.

Trin 7 Disponering

Man kan godt nøjes med blot hurtigt at udfylde og færdiggøre lågerne én for én. Men man kan også arbejde lidt mere med disponeringen undervejs.

Værktøjet viser nemlig alle de låger, man er begyndt på. Og man kan ændre rækkefølgen på lågernes indhold ved at trække rundt på dem.

På den måde kan eleverne overveje forholdet mellem deres målgruppe, deres stof og deres produkt: Hvad skal målgruppen have at vide først?

De kan f.eks. starte med at vælge billeder til alle lågerne, så justere på rækkefølgen, så researche mere og til sidst færdiggøre lågernes indhold.

De kan også godt lave indhold til flere låger, end kalenderen har plads til. Men kun de låger, der har den lille fane foroven med en lågetekst (f.eks. "1. december"), kommer med. Hvis eleverne ikke når at lave indhold til alle lågerne i f.eks. en 24-lågers kalender, kan de nemt ændre kalenderen til f.eks. kun at have 12 låger.

Trin 8 Udgivelse og statistik

Når eleverne trykker på "Færdig", opfordres de til at tjekke kalender-lågerne en sidste gang. For når de trykker 'Færdig', låses og udgives kalenderen på sin egen webside; og så kan de ikke komme tilbage og rette igen. Nu kan eleverne under "Skolens kalendere" finde deres egen og få vist, hvor mange der har åbnet deres kalender og hvornår.

Trin 9 Lav en reklame

Til sidst kan eleverne "slå på tromme" for deres kalender. Under 'Lav reklame' inde på den færdige kalender er der et nemt værktøj til at lave en flot A4-plakat, som de kan give til alle i deres målgruppe - enten på print eller som en PDF, de kan sende via intra eller e-mail. I dette værktøj kan de vælge et foto, skrive en overskrift og en forklarende tekst. De kan sagtens lave flere forskellige reklamer for hver kalender. På reklamen står den unikke web-adresse, som modtageren skal bruge for at få adgang til præcis denne kalender.

Modtageren ser kalenderforsiden, kan åbne lågerne og kan også nemt sende den videre til andre.

Sådan laver du en fotohistorie – trin for trin

For at komme godt i gang, kan du starte med at lave en fotohistorie sammen med eleverne i klassen på storskærmen.

Der er også en kort tutorial-video på hjemmesiden, som er instruktion nok til, at eleverne kan gå ombord i værktøjet på egen hånd.

Trin 1 Vælg temaet

Gå ind i værktøjet ved at trykke på "Fotohistorier" på hjemmesiden eller ved at åbne iPad-app'en. Log ind med UNI-Login. Nu skal I vælge et af de tre hovedtemaer om Bangladesh. Temaerne fungerer helt ens, men har selvfølgelig forskelligt indhold.

Så kommer I ind på en temaforside som ovenfor. Her er der en lille tekst (med oplæsning) og en kort film, der introducerer dem til temaet.

NB: Du skal måske lige give dine elever adgang først

En lærer skal sige ja til, at skolen må bruge værktøjet. Det gør I på et øjeblik med en lærers UNI-Login, og det skal kun gøres én gang. Derefter har alle på skolen adgang.

Trin 2 Vælg et opgave-emne

Nu skal eleverne vælge et opgave-emne til deres fotohistorie. Under temaet 'Liv og leg i slummen' er der f.eks. tre opgave-emner.

Valget af emne styrer, hvad fotohistorien handler om – og hvilket panorama-billede, eleverne om lidt bliver sendt på opdagelse i. I de mest krævende emner skal de på opdagelse i to panoramaer. I opgavearket om fotohistorier i Opgavebanken kan du se, hvordan emnerne passer i dit fag.

Når eleverne har valgt deres opgave-emne, bliver deres fotohistorie oprettet; de skal give den en titel, og de skal skrive navn (eller gruppens navn) og klasse ind. Fra nu af bliver alt deres arbejde automatisk gemt.

Trin 3 Undersøg panoramaerne

Nu skal eleverne på opdagelse i panorama-billedet. Det er fyldt med hotspots, man kan trykke på. Hvert hotspot rummer en lille fotoserie og en faktatekst (med oplæsning).

Inde i hvert hotspot kan eleverne skrive en lille note med stikord om, hvad der er vigtigt at huske ved lige disse fotos.

Nogle hotspots gemmer sig "uden for skærmen", så man skal panorere frem og tilbage for at finde dem. Man panorerer ved at trykke på pilene i billedet eller ved at trække med musen/fingeren fra side til side.

Hver gang man klikker på et hotspot, gemmes de fotos, der ligger i det, i elevernes eget fotobibliotek. Kun disse fotos – som eleverne selv

har fundet og set – kan de til sidst bruge til at lave fotohistorier med. Hvis de har skrevet noter inde i nogle af hotspottene, bliver også de gemt og vist sammen med billederne.

Deres fotobibliotek forbliver gemt, men det er knyttet til den enkelte fotohistorie. Så hvis de senere skal lave flere fotohistorier, skal de bygge et nyt fotobibliotek op til hver af de nye fotohistorier. Også selv om de vælger at lave en ny fotohistorie med samme emne igen.

Trin 4 Lav selve fotohistorien

Når eleverne har fundet alle hotspots i panoramaet, skal de klikke på 'Lav foto-historie'.

Nu åbner selve fotohistorie-værktøjet. Her er alle funktioner til at lave fotohistorien samlet i ét skærm-billede. Eleverne skal vælge et foto og skrive en lille tekst til hver af de syv billedpladser. Denne tekst vises også i den færdige fotohistorie.

Når de trykker på 'Vælg billede', kommer deres egen billedsamling frem med de fotos, de selv har fundet og set i panoramaet. Når de klikker på et billede, sættes det ind i deres fotohistorie.

Med 'Vælg lyd' kan de også vælge en lyd, der vil blive afspillet, når man bagefter får vist dette billede i den

færdige fotohistorie. Der er et lille bibliotek af lyde at vælge imellem, som vi har optaget i Bangladesh.

Arbejdet med at vælge fotos og forfatte tekst er fagligt styret, for der er et guidende spørgsmål til hver af de syv billedpladser i fotohistorien.

Som lærer kan du evt. bagefter skrive voksenskrift i et felt under hvert af billederne i elevernes fotohistorier – men du får kun muligheden, hvis du er logget ind med dit eget UNI-Login som lærer.

Denne voksenskrift kan eleverne kun se, hvis de printer deres fotohistorie ud – den vises ikke, når de viser fotohistorien frem på skærmen for f.eks. klassen.

Trin 5 Vis fotohistorien til de andre

Til sidst skal eleverne klikke på 'Vis foto-historie' og kan gennemse det færdige resultat. Hvis de gerne vil lave rettelser, kan de gå tilbage til værktøjet med 'Fortsæt på foto-historien'.

Når de er helt færdige, kan de se hinandens fotohistorier, vise dem for klassen eller til et forældremøde.

Fotohistorier kan vises frem på to måder: De kan enten vises med elevteksterne synlige og automatisk billedskift. Eller de kan vises med skjult tekst; så skal eleverne selv fremlægge deres historie som et miniforedrag og skal selv skifte fra billede til billede. Endelig kan I også lave et print af fotohistorien med

elevteksterne på, som eleverne kan bruge som manuskript.

Eleven/gruppen kan desuden sende et link til deres egne fotohistorier til f.eks. forældrene. Så får de adgang til at se den uden UNI-Login. Linket findes inde i afspilleren under 'Vis foto-historie' – 'Del link'.

NB: For at forhindre, at elever går ind i andres fotohistorier og laver "drille-ændringer", kan man inde i skærm-billedet 'Vis foto-historie' se, hvem der sidst har ændret i denne historie.

Overblik: Kompetencemål for alle opgaverne

Her kan du se, hvilke kompetencemål fra Fælles Mål du får understøttet i dit fag – og hvilke af opgaverne der i særlig grad understøtter dem.

Ud for hvert kompetencemål står opgavernes numre.

Du finder alle opgavearkene i Opgavebanken på hjemmesiden.

Inde i hvert opgaveark finder du desuden en detaljeret oversigt over, hvilke af de vejledende færdigheds- og vidensmål denne opgave særligt

understøtter. Plus et forslag til, hvordan du selv kan opstille læringsmål og tegn på læring for hver aktivitet til netop din klasse.

Kompetenceområder	Kompetencemål	Opgaveark
Dansk efter 2. klasse		
Læsning	Eleven kan læse enkle tekster sikkert og bruge dem i hverdagssammenhænge	3, 19
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer gennem samtale om litteratur og andre æstetiske tekster	2, 4, 6, 18
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med opmærksomhed på sprog og relationer i nære hverdagssituationer	4, 19
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i nære og velkendte situationer	1, 18, 19
Dansk efter 4. klasse		
Læsning	Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden	1, 5, 18, 19, 20, 21, 22
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer	5, 9, 15, 18, 19, 20, 21, 22
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	2, 3, 6, 20, 21
Dansk efter 6. klasse		
Læsning	Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge	20, 21, 22
Fremstilling	Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer	5, 19, 20, 22
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til almene temaer gennem systematisk undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster	2, 3
Kommunikation	Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer	20
Natur/teknologi efter 2. klasse		
Kommunikation	Eleven kan beskrive egne undersøgelser og modeller	7, 8
Undersøgelse	Eleven kan udføre enkle undersøgelser på baggrund af egne og andres spørgsmål	7, 8
Modellering	Eleven kan anvende naturtro modeller	7, 8
Natur/teknologi efter 4. klasse		
Kommunikation	Eleven kan beskrive enkle naturfaglige og teknologiske problemstillinger	7, 8, 9
Modellering	Eleven kan anvende modeller med stigende abstraktionsgrad	7, 8, 9
Perspektivering	Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster	9, 18, 19
Undersøgelse	Eleven kan gennemføre enkle undersøgelser på baggrund af egne forventninger	7, 8, 9

Kompetenceområder	Kompetencemål	Opgaveark
Matematik efter 3. klasse		
Matematiske kompetencer	Eleven kan handle hensigtsmæssigt i situationer med matematik	10
Statistik og sandsynlighed	Eleven kan udføre enkle statistiske undersøgelser og udtrykke intuitive chancestørrelser	10
Billedkunst efter 2. klasse		
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder	11, 12, 13, 14
Billedkunst efter 5. klasse		
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering.	13, 14
Billedfremstilling	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering.	11, 12, 13
Billedanalyse	Eleven kan vurdere billeders anvendelse inden for forskellige kultur- og fagområder	15
Idræt efter 2. klasse		
Idrætskultur og relationer	Eleven kan samarbejde om idrætslige aktiviteter og lege	16
Alsidedig idrætsudøvelse	Eleven kan deltage aktivt i basale, alsidede bevægelser i leg	6
Idræt efter 5. klasse		
Idrætskultur og relationer	Eleven kan deltage aktivt i idrættens kultur og fællesskab	16
Alsidedig idrætsudøvelse	Eleven kan anvende grundlæggende, sammensatte bevægelser i idrætspraksis	6
Madkundskab efter 4./5./6./7. klasse		
Madlavning	Eleven kan anvende madlavningsteknikker og omsætte idéer i madlavningen	17
Måltider og madkultur	Eleven kan fortolke måltider med forståelse for værdier, kultur og levevilkår	17
Musik efter 2. klasse		
Musikudøvelse	Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse	6
Musik efter 4. klasse		
Musikudøvelse	Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse med bevidsthed om egen og andres rolle i musikalsk udfoldelse	6

Verdensmålene for bæredygtig udvikling

I 2015 traf verdens statsledere en historisk beslutning i FN: De vedtog de 17 verdensmål.

Målene sætter kursen for en mere bæredygtig udvikling for hele kloden og for alle mennesker på den. Verdensmålene vil komme til at påvirke alle lande – og de skal være nået allerede i 2030.

Verdensmålene er en aftale, der både er ambitiøs og forpligtende for alle lande. De udstikker mål for en lang række store forbedringer af livsvilkårene kloden rundt. Det kommer til at kræve en enorm indsats af både stater, private virksomheder og organisationer, men det er faktisk muligt at nå målene inden tidsfristen i 2030, hvis alle lande prioriterer at få dem virkeliggjort.

Bæredygtighed er en vigtig nøgle

Der er mange helt nye ting ved de 17 verdensmål.

Det vigtigste er nok, at de sigter efter at løse nogle af verdens største problemer på to områder samtidig: Både at skabe markante forbedringer for menneskers livsvilkår, særligt for verdens fattige. Og samtidig skabe en mere bæredygtig klode med hensyn til miljø og klima.

Disse to områder hænger nemlig nøje sammen: Det er verdens fattige, der rammes langt hårdest af miljø- og klima-problemer. Samtidig er det umuligt at udrydde fattigdommen uden at skabe vækst, så mange flere kan få et godt job og selv få råd til de mest basale goder. Men hvis denne nye vækst forværrer klodens miljø og klima, går det i ring.

Der er 17 hovedmål og 169 delmål. Bl.a. skal egentlig sult og ekstrem fattigdom udryddes helt – jo, det kan faktisk lade sig gøre – der skal være

mindre ulighed, mere retfærdighed, bedre uddannelse og sundhed til alle, flere anstændige jobs og mere bæredygtig økonomisk vækst.

Bygger videre på 2015-målene

Selv om verdensmålene er store og optimistiske, er der god grund til at tro, at de er mulige at opnå. Verden har nemlig gjort det en gang før:

I år 2000 vedtog FN otte mål for verden, som havde deadline i 2015. Det var, første gang alle FN-lande satte sig sådanne store, fælles mål. Og de viste, at det er muligt at skabe resultater på den måde. De fleste 2015-mål blev enten nået – eller der blev skabt markante forbedringer.

Gode eksempler på fremskridtene

- Siden 1990 er fattigdommen i verden faldet næsten 75 %.
- Ni ud af ti børn i udviklingslandene kommer i dag i skole.
- Dobbelt så mange børn overlever nu deres fem-års fødselsdag.
- 45 % færre kvinder dør pga. barsel og fødsel.
- To milliarder mennesker har fået bedre adgang til drikkevand.

De nye mål gælder også i Danmark

Til forskel fra 2015-målene, så forpligter de nye

verdensmål alle FN's medlemslande. Alle lande har lovet at gøre en indsats. De rige lande skal både selv skabe forbedringer i deres egne lande og støtte de fattige landes indsats.

F.eks. er målet om ulighed og ligestilling både aktuelt i Bangladesh og i Danmark; blot med forskelligt udgangspunkt. Det samme gælder flere andre mål, f.eks. dem om miljø og klima.

Fortæl eleverne om verdensmålene!

Alene det, at I får talt om verdensmålene i klassen, er derfor et skridt på vejen. Det er også vigtigt for børn at høre, at de voksne har vedtaget en fælles plan for, hvordan verden bliver et bedre sted. Og at mange stærke kræfter kloden rundt hjælper med at virkeliggøre den.

Når I arbejder med Danidas undervisningsmateriale til U-landskalenderen 2019, vil I automatisk berøre flere af målene. Det gælder særligt:

- **Mål 1:** Afskaf fattigdom.
- **Mål 4:** Kvalitetsuddannelse.
- **Mål 5:** Ligestilling mellem kønnene.
- **Mål 8:** Anstændige jobs (børnearbejde).
- **Mål 11:** Bæredygtige byer.

I de opgaveark, hvor et eller flere verdensmål er relevante, står det anført. I elevbogen er der også en kort introduktion til verdensmålene for børn.

Det rummer materialet

Lærervejledning: Fakta og baggrund om Bangladesh. Grundig lærervejledning til forløb, værktøjer og opgaver.

Elevbog: Spændende fortælling, 'Trækfuglen', af Kenneth Bøgh Andersen plus 3 grumme eventyr med lavere lix. Desuden masser af tegninger, fotos og fakta.

Læsestøtte med skærm-bøger og lydbøger: Elevbogens fortælling og de tre eventyr får du også som lydbøger og som skærm-bøger, hvor eleverne både kan læse teksten og få den læst højt side for side. Du finder dem på hjemmesidens "Opdag Bangladesh".

Lærer-univers på hjemmesiden: Opgavebank, billedbank, filmbank og meget andet.

Forløb: Fleksible forløb, der er opbygget i fagmoduler og målrettet flere fag og niveauer fra 1. til 5. klasse.

Masser af varierede opgaver: Alle opgaverne er lige til at sætte i gang og grundigt beskrevet. Faglige opgaver til Dansk, N/T, Billedkunst, Madkundskab og Matematik. Også masser af sjove aktiviteter og faglig bevægelse.

Lav flotte fotonhistorier: Komplet og nemt værktøj til at producere fotonhistorier med billeder, tekst og lyd.

Alle vigtige tekster undervejs kan eleverne få læst højt. Alt arbejde gemmes automatisk med UNI-Login. Findes også som gratis iPad-app.

Byg selv en interaktiv "Børnenes Egen U-landskalender": Komplet og nemt værktøj, hvor eleverne producerer deres egen flotte, digitale låge-kalender – som sendes til f.eks. forældrene og familien eller til venskabsklassen. Bag lågerne skal de fortælle om forskellige sider af livet i Bangladesh i billeder og små tekster. Kan bruges året rundt.

Børne-univers på hjemmesiden: I "Opdag Bangladesh" er der film, infografikker, quizzer, små faktabøger og billedserier at gå på opdagelse i.

Låge-julekalenderen: Hvis eleverne har den traditionsrige julekalender i pap, vil de også møde U-landskalenderens temaer her.

Udsendelser i tv på DR: DR sender i efteråret 2019 en række film, hvor fire af de kendte børn fra serien 'Klassen' på DR Ultra rejser til Bangladesh, møder mange lokale børn og prøver kræfter med forskellige sider af hverdagslivet der – både i byen og på landet.

TRÆKFUGLEN, LÆRERVEJLEDNING

FORFATTER: Michael Larsen og Christian Vaabensted

FOTO: Jeppe Gudmundsen-Holmgreen m.fl.
LAYOUT/REPRO: Morten Bak, Grafisk Design

REDAKTION OG PROJEKTEDELSE:
Publikum Kommunikation, Christian Vaabensted

WEBSITE, WEB-VÆRKTØJER OG IPAD-APP: Udviklet af Pluralis ApS.

TRYK: Rosendahls-Schultz Grafisk
Sat med Gotham.

Bøgerne kan hentes som PDF på 2019.u-landskalender.dk.

Trykte bøger kan bestilles på danidapublikationer.dk.
eller på 2019.u-landskalender.dk

ISBN:
Trykt lærervejledning: 978-87-93760-13-4
PDF, lærervejledning: 978-87-93760-15-8
Trykt elevbog: 978-87-93760-12-7
PDF, elevbog: 978-87-93760-14-1
Trykt klassesæt: 978-87-93760-11-0

Udgivet af Udenrigsministeriet
Synspunkter, der kommer til udtryk i materialerne, er forfatterens og ikke nødvendigvis sammenfaldende med Udenrigsministeriets.

Find det hele på:
2019.u-landskalender.dk

UDENRIGSMINISTERIET
Danida

I samarbejde med:

